

Joona Isokääntä

BISNESSIJOITTAMINEN SIJOITUSSTRATEGIANA

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma
Lokakuu 2016**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Lokakuu 2016	Tekijä/tekijät Joona Isokääntä
Koulutusohjelma Liiketalous		
Työn nimi BUSNESSIJOITTAMINEN SIOITUSSTRATEGIANA		
Työn ohjaaja Janne Peltoniemi	Sivumäärä 45	
Työelämäohjaaja		
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli löytää loistavia tai hyviä bisneksiä suomalaisten ja ulkomaalaisten yritysten joukosta siivilöimällä isosta joukosta yrityksiä parhaat. Tarkoituksena oli selvittää, läpäisevätkö tarkastelun kohteeksi valitut yritykset bisnessijoittajan bisneksen valinnan historian, tulevaisuuden ja osakkeen hinnan kriteerit.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuudessa esiteltiin eri sijoitustuotteita, tutkittiin tarkemmin sijoitustuotteista osakkeita ja käytiin läpi osakkeiden sijoitusstrategioita. Aluksi työssä tutustuttiin sijoittamisen ensimmäisiin askeliin, kuten sijoitussuunnitelmaan ja eri sijoitustuotteisiin. Tämän jälkeen käytiin läpi mitä osake tarkoittaa, osakemarkkinoiden toimintaa, osakkeenomistajien oikeuksia ja osakkeenomistajien tuottoja yrityksessä. Paneuduttiin tarkemmin osakkeiden vertailuun, analysointiin tarkoitettuihin tunnuslukuihin ja osakkeiden erilaisiin riskeihin. Lisäksi selvitettiin osakkeiden erilaisten sijoitusstrategioiden toimintaa ja erilaisuutta sekä sitä, kenelle eri sijoitusstrategiat sopivat.</p> <p>Opinnäytetyön toiminnallisessa osiossa analysoitiin yrityksiä bisnessijoittajan bisneksen valintakriteerejä käyttäen. Eri valintakriteerien avulla tutkittiin yrityksen valmiudet bisnessijoittajan sijoituskohdeeksi. Yrityksistä analysoitiin historiaa, tulevaisuuden ennustettavuutta ja yrityksen osakkeen hintaa. Historian analysointiin kuului yrityksen koko, talouden kannattavuus, oman pääoman tuotto, johto ja liikeidea.</p> <p>Yritykset tutkimuksiin otettiin Helsingin pörssistä, Tukholman pörssistä ja kahdesta Yhdysvaltain pörssistä. Yrityksiä tutkittiin muun muassa tunnuslukujen avulla vuosien 2010–2015 tarkastelujaksolla. Tutkimistani 59 yrityksestä kahdeksan läpäisi kaikki valintakriteerit. Näistä kahdeksasta yrityksestä löytyi todella potentiaalisia yrityksiä. Kuitenkaan en löytänyt täydellisiä sijoituskohdeita, joiden arvostustaso olisi vielä todella pieni osakemarkkinoilla, mutta tulevaisuus olisi hyvin arvioitavissa.</p>		
Asiasanat Bisneksen valintakriteerit, bisnessijoittaminen, kannattavuus, osake, sijoitusstrategia		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date October 2016	Author Joona Isokääntä
Degree programme Business Management		
Name of thesis BUSINESS INVESTING AS THE INVESTING STRATEGY		
Instructor Janne Peltoniemi	Pages 45	
Supervisor		
<p>The purpose of this thesis was to examine if the chosen corporations pass a business investor's business selection criteria on history, future and share price. The purpose was to find excellent or good businesses from a group of Finnish and foreign companies by filtering from a group of businesses.</p> <p>In the theoretical part of the thesis various investment products were introduced and the shares and their investment strategies were discussed in detail. At the beginning of the thesis the first steps of investing were familiarized with, for example investment plan and investment products. After this the meaning of share, function of stock market, shareholders' rights and shareholders' revenue in the company were gone through. The key figures which are meant for comparing shares and analyzing them and different kinds of risks of shares were examined more closely. The functions of the different kinds of investment strategies of shares were gone through.</p> <p>In the functional part of the thesis the corporations were analyzed by the business investor's business selection criteria. The readiness of the corporations to be the investment target of business investors was examined with the help of the selection criteria. The history, predictability of future and share price of the corporations were analyzed. The size of the corporations, profitability of the finances, return of equity, management and business idea belong to the analysis of history.</p> <p>The corporations were selected to the research from the stock market of Helsinki, the stock market of Stockholm and two stock markets of the United States of America. The corporations were examined for example with the help of the key figures in the examination period of years 2010–2015. Eight corporations passed all the selection criteria out of the 59 corporations which were examined. Some of these eight corporations were very potential corporations for investment. However, no perfect investment targets were found.</p>		
<p>Key words Business investing, business selection criterions, investment strategy, profitability, share</p>		

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 SIJOITTAMINEN	3
2.1 Omaisuuslajit	4
2.2 Arvopaperit	5
2.2.1 Rahastot	5
2.2.2 Korkosijoitukset	7
2.2.3 Muut	8
2.3 Osakkeet	9
2.3.1 Osake	9
2.3.2 Osakkeiden tunnusluvut	11
2.3.3 Osakkeiden riskit	13
3 ERILAISET SIJOITUSSTRATEGIAT OSAKKEILLE	15
3.1 Päiväkauppa	15
3.2 Indeksisijoittaminen	16
3.3 Bisnessijoittaminen	17
3.3.1 Mitä on bisnessijoittaminen?	17
3.3.2 Coca-Cola	18
3.3.3 Bisnessijoittaminen prosessina	20
4 BISNESTEN VALINTA JA SIIVILÖINTI	23
4.1 Yritykset	23
4.2 Yritysten historia	25
4.2.1 Riittävän suuri yritys	25
4.2.2 Yrityksen kannattavuus talouden eri suhdanteilla	28
4.2.3 Oman pääoman tuotto	29
4.2.4 Yrityksen johto ja liikeidean yksinkertaisuus	32
4.3 Yritysten tulevaisuus	34
4.3.1 Helsingin pörssin yritykset	35
4.3.2 Muut yritykset	36
4.4 Yrityksen osakkeen hinta	37
5 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	41
LÄHTEET	43

KUVIOT

KUVIO 1. Omaisuuslajien allokointi suhdannevaihtelussa	3
KUVIO 2. Kertasijoituksen kertyminen	6
KUVIO 3. Sijoittamisen mallisalkut	13
KUVIO 4. UPM:n ja Coca-Colan kurssikehitys 2004–2012	19
KUVIO 5. UPM:n ja Coca-Colan rahavirtojen kehitys omistajille vuosina 2004–2013	19
KUVIO 6. Bisneksen valintakriteerit	20

KUVIO 7. Helsingin pörssin keskisuurten ja pienten yritysten liikevoitot vuonna 2015.....	26
KUVIO 8. Alle 10 miljardin liikevoitot 2015.....	27
KUVIO 9. Svenska Handelsbankenin tulokset vuosina 2010–2015.....	29
KUVIO 10. IBM:n oman pääoman tuotto vuosina 2011–2015	31
KUVIO 11. Teknologiayritysten P/E-luvut	39
KUVIO 12. Kulutustavara yritysten toimialavertailu	40

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Osakkeiden tuottojen muodostuminen.....	10
TAULUKKO 2. P/E-luvun perusteella Helsingin pörssin halvimmat osakkeet 2016.....	11
TAULUKKO 3. P/B-luvun perusteella Helsingin pörssin halvimmat osakkeet 2016	12
TAULUKKO 4. Helsingin pörssin suuret yritykset.....	23
TAULUKKO 5. Helsingin pörssin keskisuuret ja pienet yritykset	24
TAULUKKO 6. Ulkomaalaiset yritykset	25

1 JOHDANTO

Mietittäessä sijoittamista eri sijoitustuotteiden lajikirjo on suuri. Sijoitettaessa sijoitustuotteeseen täytyy tuntea sijoitustuotteet ennen sijoittamista. Sijoitustuotteiden analysointi tunnuslukujen avulla on lisääntynyt voimakkaasti. Yrityksien analysointiin käytetään paljon erilaisia tunnuslukuja, joiden avulla verrataan yritystä toisiin yrityksiin, kuten muihin yrityksen toimialan yrityksiin. Yrityksien osakkeen analysointiin käytetään muun muassa P/B-lukua ja P/E-lukua. Yrityksen kannattavuuden analysointiin käytetään oman pääoman tuotto prosenttia, yrityksen liikevoittoa ja osinkotuotto prosenttia.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on esitellä eri sijoitustuotteita, paneutua tarkemmin sijoitustuotteista osakkeisiin ja käydä läpi osakkeiden sijoitusstrategioita. Opinnäytetyön syventävä osuus on analysoida yrityksiä bisnessijoittajan bisneksen valintakriteerejä käyttäen. Bisneksen valintakriteereissä arvioidaan yrityksen historiaa, tulevaisuutta ja osakkeen hintaa. Analyysissä lasketaan valituista yrityksistä yrityksen kannattavuuden ja pörssitunnuslukuja sekä verrataan valittuja yrityksiä oman toimialansa muihin yrityksiin. Yrityksistä tarkastellaan viiden, kuuden viimeisen vuoden tunnuslukuja. Yrityksen johdon kyvykkyyttä analysoidaan ja arvioidaan johdon kokemuksen ja tietotaidon perusteella. Tavoitteena on tutkia, onko yrityksen menestyksen takana kyvykäs johto.

Työ koostuu tietoperustasta eli teoriaosuudesta ja toiminnallisesta osuudesta. Aluksi työssä tutustutaan sijoittamisen ensimmäisiin askeliin, kuten sijoitussuunnitelmaan ja eri sijoitustuotteisiin. Tämän jälkeen käydään läpi mitä osake tarkoittaa, osakemarkkinoiden toimintaa, osakkeenomistajien oikeuksia ja osakkeenomistajien tuottoja yrityksessä. Käydään läpi tarkemmin osakkeiden vertailuun ja analysointiin tarkoitettuja tunnuslukuja ja osakkeiden erilaisia riskejä. Lisäksi selvitetään osakkeiden erilaisten sijoitusstrategioiden toimintaa ja erilaisuutta sekä sitä, kenelle eri sijoitusstrategiat sopivat.

Teoriaosuuden jälkeen paneudutaan toiminnalliseen osuuteen, jossa etsitään hyviä bisneksiä hyvään hintaan. Tutkitaan eri kriteerien avulla yrityksen valmiudet bisnessijoittajan sijoituskohteeksi. Lopussa analysoidaan tutkimuksen tulokset ja tehdään päätelmiä tulosten pohjalta tutkimieni yritysten yleisestä laadusta. Tehdään yhteenveto kaikista yrityksistä, jotka läpäisivät kaikki bisnessijoittajan bisneskriteerit.

Työssä käytetyistä lähteistä nostaisin tärkeimmäksi lähteeksi Mika Hyttisen ”Vaurastu kuin Warren Buffett” vuodelta 2015. Lähde on toiminnallisen osuuden pohjana ja teoriaosuuden bisnessijoittaminen-luvun päälähde. Nostaisin Jukka Oksaharjun artikkelin ”Nämä ovat Warren Buffettin ostosuosikit

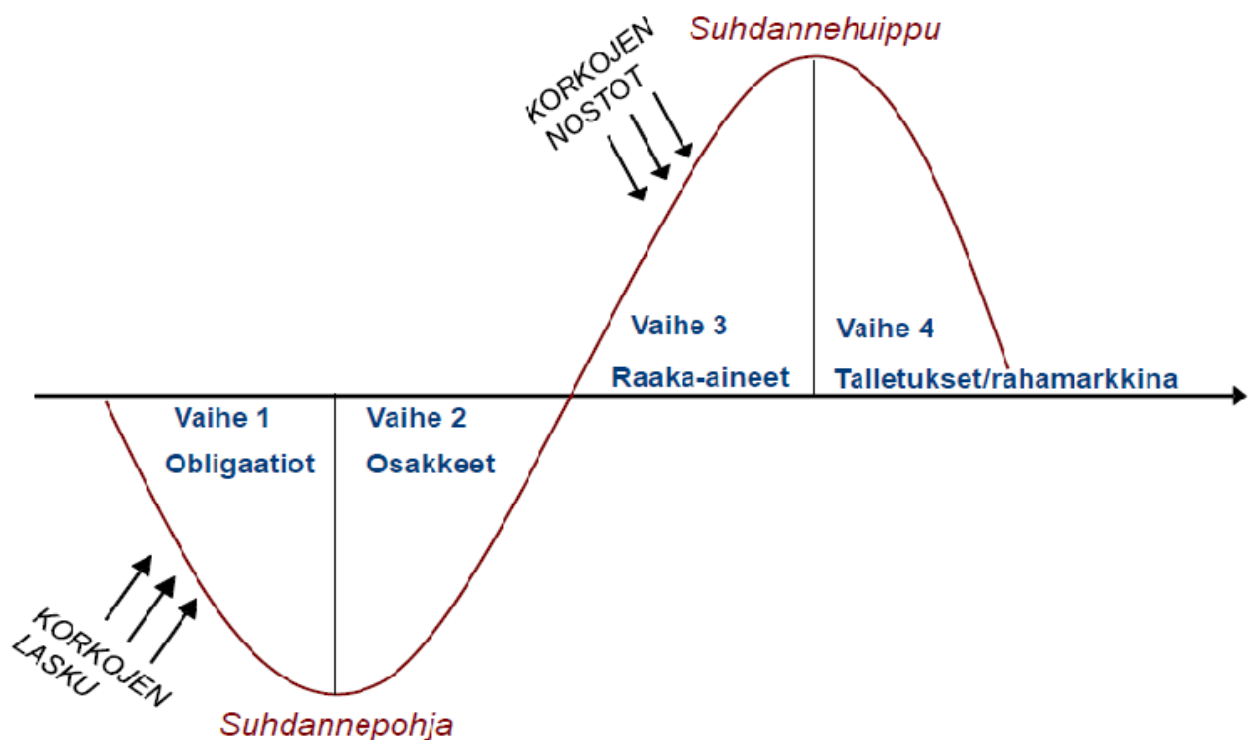
OMXH:sta” vuodelta 2013 opinnäytetyön merkitykselliseksi lähteeksi toiminnallisessa osiossa. Teoriaosion tärkeitä lähteitä ovat Nicholas Anderssonin ”Sijoittamisen käsikirja!” vuodelta 2001 ja Marko Erolan kirja ”Paras sijoitus: itsepuolustusopas sijoittajille” vuodelta 2009.

Opinnäytetyön tavoitteena on löytää loistavia ja hyviä bisneksiä suomalaisten ja ulkomaalaisten yritysten joukosta bisnessijoittamisen bisneksen valintakriteerien avulla siivilöimällä isosta joukosta yrityksiä parhaat. Lisäksi tavoitteena on saada yleiskäsitys eri sijoitustuotteista ja perehtyä tarkemmin osakkeiden toimintaan ja erilaisiin osakkeiden sijoitusstrategioihin. Opinnäytetyön tutkimusongelma on: mitkä valituista yrityksistä läpäisevät bisneksen valinnan historian, tulevaisuuden ja osakkeen hinnan kriteerit.

Opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat osakkeen hinnan ja yrityksen kannattavuuden tunnusluvut. Osakkeen hinnan arviointiin käytettävät tunnusluvut käydään läpi luvussa 2.3.2 ja niitä käytetään toiminnallisessa osiossa osakkeiden hinnan arvioimisessa. Yrityksen kannattavuuden tunnusluku oman pääoman tuotto käsitellään luvussa 3.3.3. Oman pääoman tuotto on tärkeä käsite yrityksen historian arvioimisessa.

2 SJOITTAMINEN

Seuraavissa luvuissa esitellään sijoittamisen päälinjauksia ja mistä sijoittaminen kannattaisi aloittaa. Sijoittamisen aloittamista pohtiessa kannattaisi tehdä tarkka sijoitussuunnitelma. Kun on oma sijoitussuunnitelma, sijoittamista vie järki, eivätkä tunteet ja näin pysyt parhaiten tavoitteessa. Lähdeettäessä tekemään omaa sijoitussuunnitelmaa täytyy hahmottaa tämänhetkinen tilanne ja varallisuus. Se auttaa hahmottamaan tavoitteita ja sijoittamiseen käytettävää rahamäärää. Sijoittamisen tavoitteena voi olla säästäminen, taloudellinen riippumattomuus tai vaikkapa asunnon ostaminen. On tärkeää määrittää selkeä tavoite sijoittamiseen, näin pysyy helpommin sijoitussuunnitelmassa ja saavuttaa tavoitteen helpommin. (Sijoitustieto 2014a.) Sijoittaessa olisi hyvä miettiä sijoitussalkun allokaatiota eli miten jakaa sijoitus eri omaisuuslajien kesken. Allokation tarkoituksena on parantaa sijoitussalkun riski-tuotto -profiilia. Tämä saavutetaan sijoittamalla omaisuuslajeihin, jotka käyttäytyvät markkinan eri suhdanteissa eri tavalla toisiinsa nähden. (Isola 2015.)

KUVIO 1. Omaisuuslajien allokointi suhdannevaihtelussa (mukaiillen Söderström 2015, 5)

Kuviossa 1 näkyy, missä vaiheessa taloudellista suhdannetta eri omaisuuslajeja pitäisi hankkia sijoitussalkkuksi parhaan tuoton saavuttamiseksi ja milloin jonkun omaisuuslajin paino sijoitussalkussa pitäisi olla korkein. Osakkeita kannattaisi hankkia tietenkin mahdollisimman halvalla ja lähellä suhdannepohjaa. Näin osakkeiden riskitaso on pienin ja tuotto-odotus on korkein mahdollinen. Talletusten korkein paino sijoitussalkussa kannattaa olla suhdannehuipulla, kun korkotaso on korkein.

2.1 Omaisuuslajit

Tässä luvussa käydään läpi eri sijoitusvaihtoehtoja eli omaisuuslajeja.

Kiinteistöt ovat yksi vaihtoehto sijoitusmarkkinoilla. Kiinteistöihin voi sijoittaa joko suorasti fyysiseen kohteeseen, joita ovat kiinteistö, maapohja, asunto ja sijoittaminen asunto- tai kiinteistöyhtiöiden osakkeisiin. Toinen mahdollisuus on sijoittaa kiinteistöihin epäsuorasti erilaisten listattujen ja listaamattomien yhtiöiden, rahastojen kautta. (RAKLI 2016.) Kiinteistösijoittamisen parhaat puolet ovat vakaa kasvuvirta, kohteiden mahdollinen arvonnousu ja kehityspotentiaali [Kaleva, KTI Kiinteistötieto Oy]. Eri-laisten raaka-aineiden kysyntä on noussut lähiaikoina niiden hintojen laskun myötä. Raaka-aineiden hinnat määräytyvät maailman raaka-aineiden pörsseissä, joista suurimmat sijaitsevat New Yorkissa, Lontoossa ja Chicagossa. Raaka-aine pörssien kautta raaka-aineisiin voi sijoittaa erilaisten sijoitusrahastoiden, osakkeiden ja johdannaisten kautta. (Lönnqvist 2015.)

Yksi vanhimmista sijoitusmuodoista on valuuttakauppa. Valuuttakauppa on yksinkertaista: omistetaan satunnaista valuuttaa ja seurataan valuuttamarkkinoita (Sijoitusrahastot 2016). Olennaisinta valuuttakaupassa on kaupankäynnin kohteena olevien valuuttojen suhteelliset arvon muutokset. Yleisimpiä valuuttapareja ovat valuuttakaupoissa muun muassa EUR/USD, GBP/USD ja USD/JPY. (Valuuttakauppaopas 2016.) Arvometallien tunnetuin sijoituskohde on kulta. Muita arvometalleja ovat hopea, palladium ja platina. Esimerkiksi kultaan ja hopeaan voi nykyään sijoittaa monin eri tavoin, kuten ostamalla fyysistä tuotetta laattoja tai kolikoita, sijoittamalla rahastojen kautta tai sijoittamalla suoraan arvometallia etsivään kaivosyhtiöön. (Salkunrakentaja 2012a.)

Kulta sijoituskohteena on poikkeuksellinen, sillä sen arvon muutokset ovat todella suuret eikä sen arvottaminen ole helppoa. Kullalla on kuitenkin sijoituskohteena etunsa, koska sen arvo on säilynyt hyvin vuosikymmenten aikana. Kulta toimii inflaation aikana hyvänä rahan suojana, sillä rahan arvo laskee

inflaation vaikutuksesta ja kullan arvo nousee korkean inflaation aikana. Deflaation aikana kullan ostovoima kasvaa hyödykkeisiin ja palveluihin nähden. Kulta toimii hyvin sijoitussalkun tasapainottajana ja riskin pienentäjänä, koska se käyttäytyy eri tavoin kuin muut omaisuuslajit. (Salkunrakentaja 2012b.) Liiketoiminta voidaan linkittää näiden kaikkien omaisuuslajien sijoittamisen vauhdittamiseen käyttämällä liiketoiminnasta saatuja voittoja vipuna sijoittamisen pyörittämiseen tai perustamalla liiketoiminta sijoittamisen ympärille kuten Warren Buffettin yhtiö Berkshire Hathaway. Omaisuuslajeihin kuuluvat arvopaperit ja muut arvopapereiden alle kuuluvat sijoitustuotteet käydään seuraavissa luvuissa tarkemmin läpi.

2.2 Arvopaperit

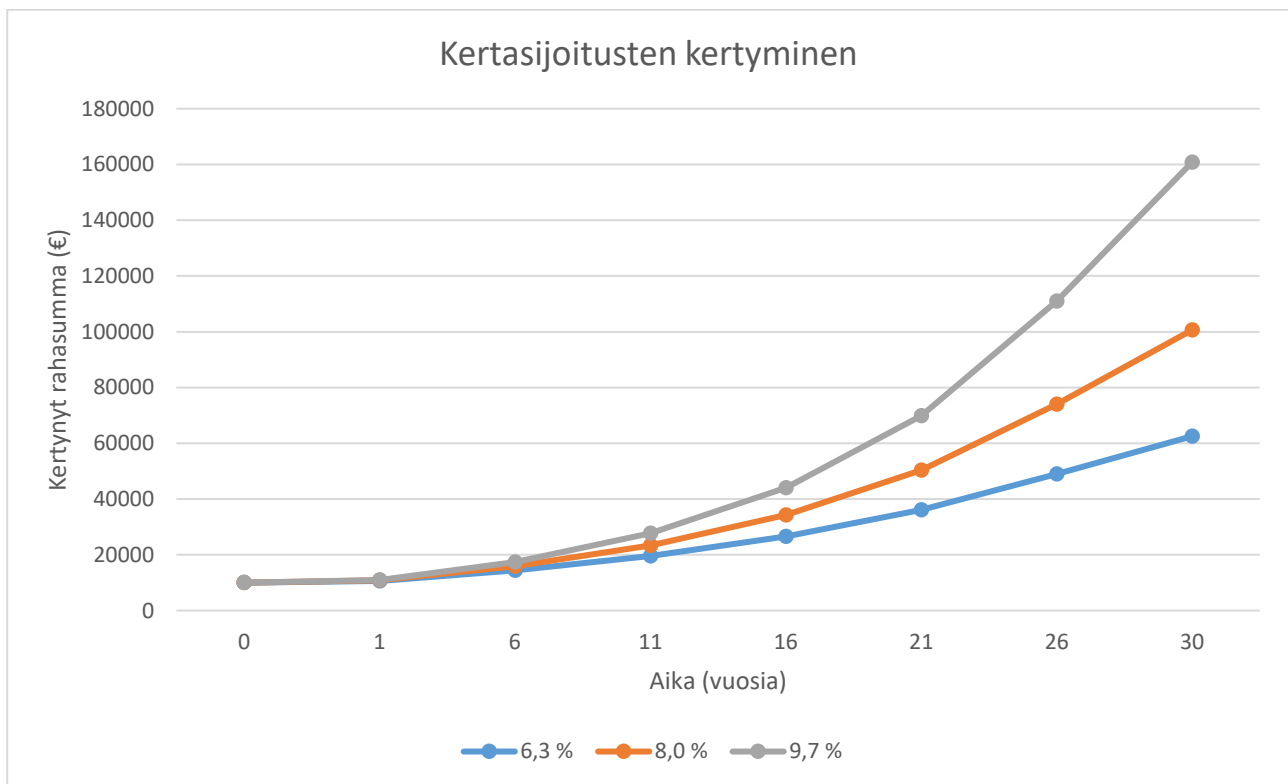
Tässä luvussa käydään läpi arvopapereiden sijoitusympäristöön kuuluvia sijoitustuotteita. Selvitään niiden riskit, ominaisuudet ja sopivuudet eri sijoittajakunnille.

2.2.1 Rahastot

Rahastojen toiminta on yksinkertainen. Rahaston omistavat siihen sijoittaneet henkilöt ja yhteisöt. Rahastoyhtiö sijoittaa sitten sijoitusvarat useaan eri sijoituskohteeseen, jotka muodostavat rahaston. Rahastoyhtiö hoitaa rahaston varoja, kuten sijoitussalkun hallinnan ja siihen kuuluvat toimenpiteet. Rahastoja on monenlaisia. Osakerahastot, korkorahastot ja yhdistelmärahastot ovat vain esimerkkejä todella runsaasta rahastokattauksesta. Osakerahastot sijoittavat rahaston varat erilaisiin osakkeisiin. Osa rahaston varoista sijoitetaan kuitenkin myös rahamarkkinainstrumentteihin rahaston käteisen rahan saatavuuden vuoksi, koska sijoittajat voivat lunastaa lainansa takaisin tai rahaston on tarkoitus tehdä uusia ostoksia, joissa menee käteistä rahaa. (Alhonsuo, Nisen, Nousiainen, Pellikka & Sundberg 2012, 305–306.)

Korkorahastot sijoittavat korkoa tuottaviin rahoitusinstrumentteihin. Korkorahastot voidaan luokitella sijoituksen laina-ajan perusteella lyhyen koron, keskipitkän koron ja pitkän koron rahastoihin. Yhdistelmärahastot sijoittavat kumpaankin korkoa tuottaviin rahoitusinstrumentteihin ja osakkeisiin. (Alhonsuo, ym. 2012, 305.) Yhdistelmärahastot mainostavat olevansa riski tasoltaan matala riskisiä ja ovat turvallisia verrattuna osakerahastoon. Nicholas Anderson on kuitenkin eri mieltä, sillä hän on sanonut yhdistelmärahastojen olevan vain 50%/50%-sekoitus osake- ja obligaatorahastoja, joka ei tee rahastoa automaattisesti matalampi riskiseksi. (Anderson 2001, 163.)

Rahastojen suurin ongelma on piilokulut. Esimerkiksi osakerahastojen kulut ovat 3-4 prosenttia vuodessa. Rahastojen salkun hoitajilla on siten paljon kirmistää, että saavat rahastot tuottamaan edes markkinoiden keskimääräisen tuoton verran. Näin yleensä salkunhoitaja ei pysty lyömään rahastonsa vertailuindeksiä. Sijoittajilta peritään seuraavia kuluja rahastoissa: hallinnointipalkkio, merkintä- ja lunastuspalkkio, kaupankäyntikulut, tilinhoito- ja pankkikulut ja myös mahdollinen tuottopalkkio. Rahastosäästäjille hallinto- ja merkintäpalkkiot/lunastuspalkkiot ovat tuttuja, mutta muut kulut ovatkin tuntemattomia. (Erola 2009, 33–34.) Siksi kannattaakin suosia edullisia rahastoja ja vältellä korkea kuluisia rahastoja, sillä vuosien mittaan menettää paljon rahaa kulujen muodossa. Rahastojen kanssa kannattaa toimia pitkäjänteisesti ja ostaa osuuksia silloin, kun on rahaa ja sen myötä hajauttaa ajallisesti ostoja ja näin vähentää riskiä. (Melender 2010, 32–33.)

KUVIO 2. Kertasijoituksen kertyminen (mukaiillen Erola 2009, 37)

Kuviossa 2 näkyy eri tuotto prosenttien rahamääräinen vuosittainen kehitys. Esimerkissä sijoitusaika oli 30 vuotta ja rahastoihin tehtiin alussa 10000 euron kertasijoitus. Kuviossa sijoittajien rahastojen säästöt karttuivat ensimmäiset kuusi vuotta suunnilleen samaa vauhtia vuosittaisesta tuotto prosentista välittä-mättä, mutta sen jälkeen tuotto prosentti nousee tärkeäksi ja korkean tuotto prosenttin omaavan sijoittajan

säästöt kasvavat omiin sfääreihin viuhkan tavoin. 30 vuoden rahastosijoittamisen jälkeen 9,7 prosentin vuosittaista tuottoa tahkonneen sijoittajan säästöt olivat vajaat 161000 euroa. 8 prosentin vuosittaisella tuotolla säästöt karttuivat reiluun 100000 euroon ja 6,3 vuosittaisella tuotolla säästöt jäivät 62500 euroon. (Erola 2009, 36.) 30 vuodessa korkeimman vuosituoton omaavan sijoittajan säästöt olivat karttuneet vajaat sata tuhatta euroa isommiksi kuin heikointa vuosituottoa tahkonneen sijoittajan säästöt ja 60000 euroa enemmän kuin 8,0 prosentin vuosituotto tahkonnut sijoittaja. Kuviossa 2 näkyy, että viisi ensimmäistä vuotta voi niin sanotusti harjoitella sijoittamista, mutta sen jälkeen vuosittaisella tuottoprosentilla on suuri merkitys.

2.2.2 Korkosijoitukset

Korkosijoituksia on paljon erilaisia, mutta ehkä tunnetuin on talletukset. Talletuksista puhuttaessa yleisimmät talletusmuodot ovat pankkitalletus ja sijoitustalletus. Pankkitalletuksessa sijoittaja tietää koron etukäteen, mutta määräaikaisen talletuksen voi lopettaa pankin kanssa sovittun ajan kuluttua. Talletuksen purkamisen etukäteen voi merkitä sitä, että joutuu maksamaan pankille tietyn maksun talletuksen purkamisesta. (Pörssisäätiö 2016, 8–9.) Pankkitalletus on lyhytaikainen sijoitus, mutta tallettajan kannattaa ottaa eri talletuksista selvää kuuluuko talletussuoja talletukseen. Talletussuoja suojaa talletuksen pääomaa, mutta jos pankki menee kriisiin, voi menettää korkosaatavat, eikä talletussuoja auta tässä asiassa, siksi on tärkeää valita korkean luottoluokituksen pankki. (Anderson 2001, 94.)

Toinen yleinen pankkien tarjoama talletusmahdollisuus on sijoitustalletus. Sijoitustalletukset ovat usein määräaikaisia. Korke sijoituksessa yleensä nousee sijoitusajan pidentyessä. Korke voi määräytyä sijoitusajan mukaan myös niin, että se nousee portaittain talletusajan kasvaessa. Koron suuruuteen vaikuttaa myös talletuksen suuruus. Pankit ovat alkaneet tarjoamaan strukturoituja talletuksia. Kyseessä on määräaikainen talletus, jolla on kiinteä korke ja lisäkorke. Lisäkorke määräytyy yleensä pörssi-indeksin tai jonkun osakkeen arvon kehityksen mukaan. (Pörssisäätiö 2016, 8–9.)

Joukkolainat eli joukkovelkakirjat ovat toinen yleinen korkosijoitus. Joukkovelkakirjoista saadaan yleensä parempi tuotto kuin talletuksista ja niihin kannattaa sijoittaa muutaman vuoden ajan. Joukkolainoista löytyy vähempi riskisiä ja korkeariskisiä tuotteita. Joukkovelkakirjat ovat yritysten, valtion tai kuntien liikkeelle laskemia joukkovelkakirjalainoja eli jvk-lainoja, joihin yhteisön ihmiset voivat sijoittaa. Jvk-lainat ovat juoksuajaltaan useampivuotisia ja ne ovat siis pitkäaikaisia rahoitusinstrumentteja. Vähäriskisimmät jvk-lainat ovat yleensä valtion omalla valuutalla liikkeelle laskemia obligaatioita, kun

taas korkeamman riskitason jvk-laina voi olla esimerkiksi yrityksen liikkeelle laskema high yield -laina. (Pörssisäätiö 2016, 9–15.)

Jvk-lainoissa on paljon erilaisia riskejä. Luottoriski on suurin riski. Se on riski lainan takaisinmaksusta. Luottoriskin suhteen turvallisimpia vaihtoehtoja ovat hyvän luottoluokituksen omaavien valtioiden omassa valuutassa liikkeelle laskemat joukkolainat. Jvk-lainoilla ja varsinkin pitkäaikaisemmilla lainoilla on inflaatoriski. Inflaatio voi viedä jvk-lainan reaalitytöstä aika ison osan vuosien saatossa. Jvk-lainojen sijoituksista tulevia kuluja ovat korkotulon lähdevero, arvo-osuustilimaksu ja merkintä- ja säilytyspalkkio. (Pörssisäätiö 2016, 9–15.)

Sijoitustodistukset ovat esimerkki lyhytaikaisista korkoinstrumenteista. Sijoitustodistuksilla käydään kauppaa rahamarkkinoilla. Sijoitustodistuksen juoksuaika on korkeintaan vuoden ja vähintään vain päivän. Sijoitustodistuksen tuotto muodostuu osto- ja myyntihetken arvojen muutoksesta. Yksityissijoittajalle suoraan sijoitustodistuksiin sijoittaminen on aika kallista, mutta erilaisten korkorahastojen kautta yksityissijoittaja pystyy sijoittamaan niihin kohtuullisella pääomalla. Kuten joukkovelkakirjoissa, lainoissakin sijoitustodistusten liikkeelle laskijat ovat yritykset, kunnat, valtiot ja pankit. (Pörssisäätiö 2016, 18.)

2.2.3 Muut

Muita arvopapereiden alla toimivia sijoitustuotteita ovat johdannaiset ja pääomaturvatut sijoitukset. Johdannaiset on sijoitustuote, joka johtaa hintansa sijoitustuotteen mukaan. Johdannaiset tarjoavat sijoitustuotteelle niin sanotun vipuvaikutuksen eli sijoituksen tuotto-odotus ja riski ovat suurempia kuin tilanteessa, jossa sijoitettaisiin suoraan tuotteeseen. Johdannaisen kautta sijoitustuote voi olla esimerkiksi osake, indeksi, valuutta, joukkovelkakirja tai hyödyke. Johdannaiskauppa tapahtuu suurimmaksi osaksi kahden osapuolen välisinä sopimuksina eli OTC sijoituksena pörssin ulkopuolella ilman valvontaa. Johdannaiskauppaa tehdään myös pörssissä kuitenkin pienemmällä volyyymilla. Pörssissä johdannaismarkkina oli vuonna 2011 83 biljoonaa dollaria, kun OTC-markkinoilla johdannaisten nimellisarvo oli 700 biljoonaa dollaria. (Sijoitustieto 2015a.)

Johdannaisilla kolme päätyyppiä optiot, futuurit ja warrantit. Johdannaisista option ostajalle tulee oikeus ostaa tai myydä kohde-etuus määrättyyn hintaan tiettyinä hetkenä tulevaisuudessa. Option ostajalla ei ole kuitenkaan velvollisuutta myydä tai ostaa kohde-etuutta vain oikeus. Ostaja maksaa siis myyjälle option

oikeuksista ja mahdollisesta arvon noususta. Osto-optiolla ostaja saa oikeuden johdannaisen sijoitustuotteeseen ja myynti-optiolla ostaja saa oikeuden myydä sijoitustuotteen optiota toteutettaessa. Osto-option ostajalla on suuret odotukset sijoitustuotteen arvon noususta. Futuuri on toinen johdannaisen tyyppi. Futuuri on kuten nimestä voi päätellä johdannaissopimus, jolla sovitaan, että ostetaan tai myydään jokin johdannaisen kohde-etuus tulevaisuudessa tiettyyn hintaan. Futuurikauppa toimii pörssissä ja sopimuksen mukaan ostajalla ja myyjällä on velvollisuus sovittuna päivänä luovuttaa ja vastaanottaa kohde-etuus. Yritykset ja yksityissijoittajat voivat suojautua eri hyödykkeiden hinnan muutoksilta futuureiden avulla, muun muassa öljyn. Futuurit ovat mahdollisuus riskienhallintaan eri kohde-etuuksien kanssa. (Sijoitustieto 2015a.)

Warrantti on johdannaisinstrumentti, jonka tuotto perustuu pelkästään kohde-etuuden arvon nousuun. (Nelskylä 2009, 20). Warrantin liikkeellelaskija on eri taho kuin johdannaisen kohde-etuuden liikkeellelaskija (Opi optiot 2011, 21). Warrantin liikkeellelaskija on pankki ja kohde-etuus voi olla vaikka pörssiyrityksen osake. Warrantit eivät sido paljoa pääomaa verrattuna kohde-etuuden arvoon ja näin sijoittaja pääsee nauttimaan kohde-etuuden arvon kehityksestä pienemmällä sijoituksellakin. Voisi siis sanoa, että warrantit perustuvat isoon vipuvaikutukseen. Ostowarrantin ostaminen tarkoittaa, että sijoittaja saa oikeuden ostaa kohde-etuus ennalta määrättyllä hinnalla warrantin päättymispäivänä. Myynti-warrantti taas antaa sijoittajalle oikeuden kohde-etuuden myymiseen ennalta määrättyllä hinnalla warrantin päättymispäivänä. (Nelskylä 2009, 17.)

2.3 Osakkeet

Tässä luvussa selvitetään, mikä osake on ja mitä ovat osakkeen tunnusluvut ja riskit. Lisäksi käydään läpi mitä eri oikeuksia osakkeenomistajalla on.

2.3.1 Osake

Osakkeille tarkoitetut osakemarkkinat toimivat globaalisti. Niillä arvopaperikauppiat ja –välittäjät sekä yhteisö ja yksityissijoittajat käyvät kauppaa osakkeilla. Osakkeita myydään niille, jotka haluavat osallistua yhtiön menestykseen kuin myös yrityksen liiketoiminnan riskeihin. (Anderson 2001, 130.) Osake antaa sijoittajalle omistusosuuden osakeyhtiöstä. Yhtiön pääoma koostuu yhtiön liikkeelle laskemista

osakkeista osakeannissa. Yhtiö voi aina yhtiökokouksen päätöksellä kasvattaa osakepääomaansa ja laskea liikkeelle lisää osakkeita. Yhtiöllä voi olla erilaisia osakesarjoja, joista jokainen tuo eri oikeudet sijoittajalla ja tämän takia eri sarjojen osakkeiden hinnat voivat poiketa toisistaan. (Kallunki, Martikainen, Niemelä 2011, 101–102.)

Osakkeenomistajien oikeudet yhtiössä voivat olla joko taloudellisia oikeuksia tai voivat liittyä päätösvaltaan yhtiössä. Osakkeenomistajan taloudelliset oikeudet oikeuttavat osakkeenomistajan yhtiön jakamaan osinkoon sekä oikeuteen merkitä uusia osakkeita osakeannissa ennen uusia omistajia. Osakkeenomistajan päätösvaltaa sijoittaja voi käyttää yhtiön yhtiökokouksessa. Sijoittajat odottavat osakkeista parempaa tuottoa kuin muun muassa talletuksista, koska osakkeet ovat riskialttiimpia. Osakkeiden tuotto perustuu listatussa yhtiössä osakkeen arvonmuutokseen osakemarkkinoilla sijoitusperiodin aikana ja yhtiön jakamaan osinkoon. (Kallunki, ym. 2011, 24, 102.) Listaamattomien yhtiöiden osakkeiden tuotto tulee vain osinkojen kautta. Listattujen yhtiöiden eli pörssi-yhtiöiden osakkeen hinta muodostuu pörssissä yhtiön odotetun tuloskehityksen mukaan. Arvioitu osingon maksukyky ja yleisesti yhtiön tulevaisuuden kasvunäkymät vaikuttavat myös suuresti osakkeen hintaan pörssissä. Siksi pörssissä maksetaan joistakin osakkeista aina ylihintaa ja joistakin alihintaa ja siihen pörssi perustuukin. (Sijoitustieto 2014b.)

TAULUKKO 1. Osakkeiden tuottojen muodostuminen (mukaiillen Kallunki, ym. 2011, 25)

	Osakkeen hinta (€)	Osakkeen hinta (€)	Osingot (€)	Tuotto
	3.1.2005	30.12.2005	3.1.–30.12.2005	
Nokia	11,66	15,45	0,33	35,3 %
TeliaSonera	4,41	4,55	0,13	6,1 %
UPM Kymmene	16,31	16,56	0,75	6,1 %
Kesko	18,00	23,95	1,00	38,6 %

Taulukossa 1 näkyy yksinkertaisesti, miten osakeyhtiöissä osakkeen tuotto muodostuu. Osakkeen hinnannousu ja yhtiön jakamat osingot muodostavat tuotto-prosentin. Taulukossa 1 näkyy esimerkiksi, että Keskon osakkeen arvonnousu oli 2005 5,95 euroa ja osinkoja jaettiin vuonna 2005 yksi euro osaketta kohti. Näin ollen Keskon osakkeen tuotto-prosentti 2005 oli 38,6 prosenttia. Verrataan vaikka TeliaSoneraan sen osakkeen hinta nousi 14 senttiä 4,41 eurosta 4,55 euroon ja osinkoa jaettiin vain 0,13 euroa

osaketta kohti. Tuotto prosentti näin ollen 6,1 prosenttiin vuonna 2005, joka oli 32,5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin Keskolla.

2.3.2 Osakkeiden tunnusluvut

Osakkeita voi olla vaikeaa verrata pörssissä ja siksi osakkeiden vertaamiseen tarvitaan tunnuslukuja. Tässä luvussa käydään läpi tärkeimpiä osakkeiden tunnuslukuja, joilla pystytään arvioimaan, mitä osakkeen hinnan takana on.

2.3.2.1 Osakkeen P/E-luku

Osakkeen P/E-luku on ”Price/Earnings per share” eli Hinta/Osakekohtainen tulos. P/E-luku kertoo osakkeesta, milloin se on kattanut osakkeen hinnan siitä saamalla tuotoilla ja kuinka monta vuotta osakkeella menee tähän. P/E-luku auttaa sijoittajaa määrittämään, onko kyseinen osake kallis vai halpa suhteessa yhtiön tuloksenteeseen. P/E-luku vaihtelee suuresti talouden suhdanteiden mukaan, joten se antaa myös apua osakkeiden ostoajankohdan valinnassa. (Taloussuomi 2014.)

TAULUKKO 2. P/E-luvun perusteella Helsingin pörssin halvimmat osakkeet 2016 (mukaillen Hurmerinta 2016)

	P/E-luku 2016
Zeeland Family	4,7
Suomen Hoivatilat	7
Ilkka	7,3
Soprano	7,4
Finnair	7,7
Technopolis	8
Martela	8
Investors House	8,2
Raute	8,9
Nordea	10

Taulukossa 2 nähdään Helsingin pörssin 10 halvinta osaketta P/E-luvun perusteella vuonna 2016. Halvimman osake oli Zeeland Family, jonka P/E-luku oli 4,7. Sen osakkeen hinta tulee siis kuitattua alle

viidessä vuodessa yrityksen tuottamilla voitoilla sijoittajalle. Listan kymmenennellä Nordealla taas P/E-luku on 10, mikä tarkoittaa, että osakkeen hinnan kattamiseen menee 10 vuotta. Nämä ovat siis halpoja osakkeita Helsingin pörssissä. Osakkeen P/E-lukua olisi hyvä verrata sijoitusta mietittäessä yhtiön aiempien vuosien P/E-lukuihin sekä yhtiön toimialan muihin yrityksiin. (Taloussuomi 2014.)

2.3.2.2 Osakkeen P/B-luku

Osakkeen P/B-luku on ”Price/Book value” eli Hinta/Tasearvo. P/B-luku kertoo osakkeen hinnan suhteessa sen kirjanpidolliseen tasearvoon. Näin nähdään, onko osakkeen hinta todenmukainen vai pohjautuuko se sijoittajien odotuksiin. P/B-luku vaihtelee suuresti eri toimialojen välillä, koska luku on matala toimialoilla, jotka sitovat pääomaa ja omaisuutta paljon. (Taloussuomi 2014.)

TAULUKKO 3. P/B-luvun perusteella Helsingin pörssin halvimmat osakkeet 2016 (mukaillen Hurmerinta 2016)

	P/B-luku 2016
SSAB	0,40
HKScan	0,40
Stockmann	0,41
Nexstim	0,47
Atria	0,59
Outokumpu	0,65
Apetit	0,65
Tecnotree	0,67
Sponda	0,70
Consti	0,71

Taulukossa 3 nähdään P/B-luvun perusteella halvimmat osakkeet Helsingin pörssissä. Alle yhden P/B-luku tarkoittaa, että osakkeiden yhteenlaskettu arvo alittaa taseen arvon eli yrityksen omaisuuden arvon (Taloussuomi 2014). SSAB:in pienen P/B-luvun taustalla on tase, joka on velkainen ja SSAB on myös tappiolla (Hurmerinta 2016). Yrityksen ollessa kasvussa isompi P/B-luku on sallittua, mutta pitkän päälle isoa lukua ei anna positiivista kuvaa osakkeesta.

2.3.2.3 Osakkeen osinkotuottoprosentti

Osakkeen osinkotuottoprosentti kertoo osingon tuoton suhteessa osingon hintaan. Osinkotuottoprosentti on pätevä vain, jos osakkeen ostaa tietyllä hinnalla ja yrityksen tuottaman voiton määrä ja osingonjako säilyvät tulevaisuudessa samana. Jos jokin muuttuu, osinkotuottoprosentti ei pidä enää paikkaansa. Jos yritys maksaa tulevaisuudessa osinkoa enemmän, niin sijoituksen osinkotuottoprosentti kasvaa. Osakkeita ei saisi arvioida koskaan vain yhden tunnusluvun perusteella, vaan tutkia osaketta usean tunnusluvun avulla. (Taloussuomi 2014.)

2.3.3 Osakkeiden riskit

Osakkeissa on paljon riskejä. Osakkeissa on suuremmat riskit kuin muissa sijoituslajeissa, mutta myös suurimmat tuotto-odotukset. Sijoittajan täytyy miettiä omaa riskiprofiiliaan ennen kuin sijoittaa osakkeisiin. Sijoittajan täytyy päättää, kuinka paljon hän uskaltaa sijoittaa sijoitussalkustaan osakkeisiin. Yleensä sijoittaja-ammattilaiset suosittelevat iän karttuessa osakkeiden määrän vähentämistä ja muiden sijoitustuotteiden määrän kasvattamista sijoitussalkussa, koska eläkeiän lähestyessä riskejä ei tarvitse ottaa enää niin paljon, koska varallisuutta on jo kertynyt. (Erola 2009, 151.)

25-vuotiaan salkku:

Osakkeet 65 %
Joukkolainat 20 %
Kiinteistöt 10 %
Käteinen 5 %

55-vuotiaan salkku:

Osakkeet 50 %
Joukkolainat 32 %
Kiinteistöt 13%
Käteinen 5 %

35-40 -vuotiaan salkku:

Osakkeet 60 %
Joukkolainat 25 %
Kiinteistöt 10 %
Käteinen 5 %

65+ -vuotiaan salkku:

Osakkeet 35 %
Joukkolainat 40 %
Kiinteistöt 15 %
Käteinen 10 %

KUVIO 3. Sijoittamisen mallisalkut (mukaiillen Erola 2009, 151)

Kuviossa 3 demonstroidaan, miten sijoituspolun alkuvaiheessa salkun riskitaso voi olla korkea ja osakkeita voi olla paljon sijoitussalkusta suhteessa muihin sijoitustuotteisiin. Sijoitusajan kasvaessa riskitaso voi laskea, koska varallisuutta pitäisi olla jo kertynyt. Osakkeiden paino sijoitussalkussa pienenee ja muiden sijoitustuotteiden määrä kasvaa. Sijoittamisen alkaessa osakkeita voi olla sijoitus-salkusta 65 prosenttia ja eläkkeelle siirryttäessä salkun riskitaso voi olla reilusti pienempi ja osakkeiden paino sijoitus-salkussa voi olla noin 35 prosenttia.

Osakkeet ovat riskitasoltaan erilaisia, sillä jotkut osakkeet ovat alttiita osakkeen arvonmuutoksille. Osakkeiden perinteinen riskimittari on beeta. Beeta vertaa osakkeen kurssivaihtelua keskimääräisen osakkeen kurssivaihteluun. Jos beeta luku on yli yhden, osakkeen kurssivaihtelu on keskimääräistä kovempaa ja se on riskialttiimpi osake. Volaliteetti mittaa myös osakkeen kurssivaihtelua, mutta sitä mitataan päivätuottojen keskihajonnalla. Mitä suurempi keskihajonta osakkeella on, sitä kovempi osakkeella on kurssivaihtelu. Kummatkin beeta ja volaliteetti antavat osviittaa osakkeiden riskisyydestä, mutta se on vain aika suppea näkökulma. (Elo 2009, 112–113.)

Osakesijoituksessa piilee paljon riskejä, varsinkin arvonmuutokseen kohdistuvat riskit. Vähäisen osakevaihdon takia osakkeen kurssitaso ei ole kohdallaan. Korkeat P/E- ja P/B-luvut altistavat osakkeen arvovaihtelulle. Yrityksen ongelmat rahoituksessa ja kannattavuudessa aiheuttavat voimakkaita arvonmuutoksia osakkeissa. Suhdannevaihtelulle herkkä toimiala tekee osakkeesta suuresti arvovaihtelulle alttiin. (Elo 2009, 113.) Valuuttariski vaikuttaa osakesijoituksessa tuottoihin, jos omistaa ulkomaisia osakkeita ja kyseisessä maassa on käytössä eri valuutta kuin sijoittajan kotimaassa. Valuuttariski voi tuoda lisää voittoja tai aiheuttaa tappioita riippuen valuuttojen kurssivaihtelusta. (Anderson 2001, 192.) Osakkeisiin kohdistuu myös aina rahoitusmarkkinoiden riski, joka voi johtua muun muassa poliittisista syistä tai siitä, miten sijoittajat arvioivat osakkeiden houkuttelevuutta (Danske Bank, 1).

3 ERILAISET SIJOITUSSTRATEGIAT OSAKKEILLE

Seuraavissa luvuissa käydään läpi eri sijoitusstrategioiden ominaisuuksia. Käydään läpi sijoitusstrategioiden erikoistoimintaa kuten eri strategioita.

3.1 Päiväkauppa

Päiväkauppaa harjoittavat sijoittajat eli traderit ovat täysin vastakohta tavalliselle sijoittajalle. Tavallisen sijoittajan sijoitushorisontti voi olla kuukausia tai vuosia. Päiväkauppaa harjoittava sijoittaja tekee osakekauppaa yhdenkin päivän sisällä, eikä jätä osakekauppoja auki yön yli. Traderit spekuloiivat rahamarkkinoita ja tekevät nopeita päätöksiä ja ovat aggressiivisia sijoittajia. Päiväkauppaa tekevät sijoittajat haluavat tehdä nopeaa tulosta osakkeiden kurssimuutoksilla. Nykyajan tekniikka on tärkeä osa päiväkauppaa tekevän traderin työtä. Osalla tradereista on käytössään omat kaupankäyntijärjestelmänsä eli algoritmit, jotka tekevät automaattisesti kauppaa ennalta määritettyjen parametrien perusteella. Näin ollen uusia osakekauppoja voidaan tehdä jopa millisekunneissa tietokoneiden avulla ja reaaliaikainen data on elintärkeä. Päiväkauppoihin sopivia sijoitustuotteita ovat osakkeet, erilaiset johdannaiset ja futuurit. (Sijoitustieto 2015b.)

Päiväkauppaa harjoittavan sijoittajan tärkeimpiä tehtäviä ennen sijoittamista on välittäjän löytäminen. Välittäjien kaupankäyntikuluissa on suuria eroa, joten kun traderit tekevät paljon kauppaa päivittäin, kaupankäyntikuluja tulee paljon ja se vaikuttaa sijoitusten tuottoihin. Lisäksi eri välittäjillä on erilaisia kaupankäynnin alustoja, jotka kaikki eivät sovi optimaalisesti aktiivista päiväkauppaa harjoittavalle. Välittäjän olisi myös hyvä tarjota pääsyä mahdollisimman monelle markkinapaikalle eli eri maiden pörssiin (Sijoitustieto 2015b.)

Päiväkauppiaan strategiat perustuvat osakkeiden ja osakemarkkinoiden tekniseen analyysiin. Traderit seuraavat osakkeita erilaisista graafeista ja tekevät johtopäätöksiä. Seuraavassa esitellään pari yleisempää strategiaa. Scalping-strategiassa tavoitteena on myydä heti kun osakkeen positio eli myynti- tai osto hetki muuttuu voitolliseksi. Skalppaamisessa positiota pidetään auki vain vähän aikaa sekunneista minuutteihin ja kauppaa tehdään kymmeniä kertoja päivässä. Skalppaaja käy kauppaa erittäin likvideillä osakkeilla eli osakkeilla, joiden vaihto on suurta ja futuureilla, missä sijoittaja yrittää löytää edullisia

ostohetkiä. Tämän strategian taustalla sijoittajalla täytyy olla taito tehdä teknistä analyysiä ja ymmärtää sitä. (Sijoitustieto 2015b.)

Momentum trading -strategialla on tarkoitus seurata nousevia tai laskevia trendejä, joissa kaupankäynti on vilkasta. Lisäksi strategiaa käyttävät sijoittajat seuraavat ja käyvät kauppaa erilaisten uutistapahtumien ympärillä. Strategiassa voidaan ostaa osakkeita positiivisen uutisen perusteella ja pidetään positio auki, kunnes osakkeen nouseva trendi osoittaa hiipumisen merkkejä. Osakkeen volyymin pienentyessä sijoittaja myy osakkeen voitolla. Päiväkauppa on hektistä ja vaatii hermoja. Nopea päätöksenteko ja nopeat kaupat ovat päiväkaupan tunnusmerkkejä. (Sijoitustieto 2015b.)

3.2 Indeksisijoittaminen

Erilaiset pörssi-indeksit ovat erinomainen tapa ostaa osakkeita osakemarkkinoilla. Indeksit ovat yleensä hyvin hajautettu, mikä vähentää riskejä. Indeksien kulut ovat paljon pienempiä kuin rahastojen. Tämän takia ne tarjoavat edullisen tavan päästä osakemarkkinoille (Anderson 2001, 91). Indeksit tarjoavat vähätöisen vaihtoehdon ja tuotot ovat suunnilleen osakemarkkinoiden keskiarvoa. Indeksisijoittaja ei pyri kilpailemaan osakemarkkinoilla vaan ostaa käytännössä markkinaa. (Sijoitustieto 2015c). Sijoitettaessa indeksiin ei tarvitse miettiä, mitkä yhtiöt ovat tulevaisuuden voittajia, kannattaako tiettyyn toimialaan enää sijoittaa rahaa ja mitkä toimialan yritykset selviävät toimialan haasteista ja muutoksista. Indeksiin sijoitettaessa sijoitetaan tulevaisuuden menestyjiin ja epäonnistujiin. (Hyttinen 2015, 150.)

Indeksiin sijoitettaessa on paljon hyviä indeksejä, joihin voi sijoittaa. Kotimaan indekseistä voi sijoittaa esimerkiksi Helsingin pörssin OMX Helsinki_25 indeksiin. Siinä sijoitetaan 25 suurimpaan osakkeeseen Helsingin pörssissä. Yhden osakkeen maksimi painoarvo on 10 prosenttia indeksistä. OMX Helsinki_25 indeksin laskenta alkoi 4.3 1988. Euroopan yrityksistä kiinnostuneille Euronext 100-indeksi on hyvä sijoituskohde. Indeksiin kuuluu Euroopan 100 suurimman yhtiön osakkeita. (Sijoitusvinkki 2015.)

Yhdysvalloista kiinnostuneelle S&P500 indeksillä on tarjottavana 500 suurinta Yhdysvaltoihin pörssinoteerattua yritystä. S&P500 indeksi on luottoluokitusyhtiön Standard & Poor`sin luotsaama lista Yhdysvaltain suurimmista yrityksistä. Indeksien laskenta alkoi vuonna 1957 ja indeksin arvo on lähes 50-kertaistunut. Maailman seuratuin indeksi Dow Jones Industrial Average -indeksi sijoittaa suuryrityksiin. Dow Jones -indeksissä on tällä hetkellä 30 Yhdysvaltoihin pörssinoteerattua suuryritystä, muun muassa

Coca-Cola ja IBM. Vuodesta 1896 indeksi on 500-kertaistanut arvonsa. Indeksien arvonmuutokset seuraavat vahvasti Yhdysvaltojen yleistä taloustilannetta. Indeksien perusti talouslehden Wall Street Journalin perustaja Charles Dow. (Sijoitusvinkki 2015.)

ETF-rahastot ovat myös yksi tapa käyttää hyväksi indeksejä. ETF-rahasto seuraa indeksiä, kuten S&P 500 indeksiä tai OMX Helsinki_25 indeksiä. Fyysinen ETF sisältää samat arvopaperit kuin indeksi, jota se seuraa. ETF-rahasto-osuuksilla voi käydä kauppaa pörssissä samaan tapaan kuin osakkeilla. Sijoittaja saa tuoton ETF-rahastoista tuotteen arvonnousuna. (Sijoittaja 2014.) Muun muassa ETF-rahastot SPDR S&P 500 ETF ja iShares core S&P500 ETF seuraavat S&P 500 indeksiä. ETF-rahastot perustettiin vuonna 1993 ja 2000. Ne ovat suurimmat ETF-rahastot, jotka seuraavat S&P 500 indeksiä. (ETFdb.)

3.3 Bisnessijoittaminen

Seuraavissa luvuissa käydään läpi bisnessijoittamista tarkemmin. Mitä bisnessijoittaminen on. Paneudutaan bisnessijoittajan bisneksen valinta prosessiin ja valintakriteereihin.

3.3.1 Mitä on bisnessijoittaminen?

Bisnessijoittaminen on sijoitusstrategia, joka eroaa paljon muista sijoitusstrategioista. Bisnessijoittaja ei perusta päätöksensä tunnuslukujen seuraamiseen ja käyttämiseen. Hän ei seuraa muiden sijoittajien käyttäytymistä markkinoilla eikä seuraa pörssin indeksejä. Hän etsii hyvää bisnestä pörssistä ja pörssin ulkopuolelta pitkäjänteiseen sijoittamiseen. Bisnessijoittaja ei yritä suojautua osakkeiden hintojen heilunnalta eli volatilitteetilta, koska osakkeiden hintojen heilunta antaa hänelle oivan tilaisuuden ostaa hyvää bisnestä. Bisnessijoittaja etsii siis hyvää bisnestä hyvään hintaan. (Hyttinen 2015, 65–91.)

Yksi kuuluisin bisnessijoittaja on Warren Buffett. Buffett sijoittaa aina parhaisiin bisneksiin eikä hae pikavoittoja sijoittamalla kasvuyrityksiin. Bisneksen valinnassa bisnessijoittaja tutkii ja arvioi ensiksi yhtiöiden tuloskehitystä, esimerkiksi viideksi vuodeksi eteenpäin. Jos bisneksen tuloskehitystä ei pystytä arvioimaan tarpeeksi hyvin, bisnes ei ole tarpeeksi hyvä bisnessijoittajalle ja voidaan alkaa katsoa muita vaihtoehtoja. Bisnekset, joiden tuloskehitys on hyvin arvioitavissa ja osakkeen hinta on hyvä tuloskehitykseen nähden, ovat bisnessijoittajalle hyviä sijoituskohteita. Bisnessijoittajalle on hyvin tärkeää, että

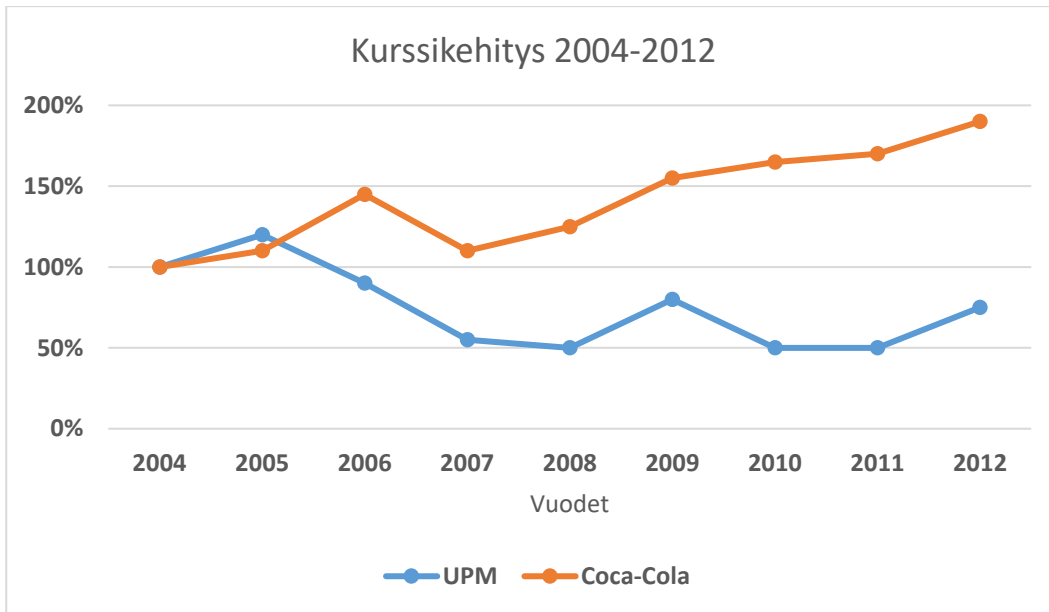
hän valitsee tarkasti bisnekset, joihin hän sijoittaa, koska ne ovat businessijoittajalle elinikäisiä sijoituksia. (Hyttinen 2015, 66–67.)

Businessijoittamisessakin on tietenkin riskinsä ja epäonnistuneita sijoituksia tulee hyvälle businessijoittajallekin, mutta tarkalla taustatyöllä pystyy minimoimaan epäonnistuneet sijoitukset. Hajautus ei ole tarpeen businessijoittamisessa, koska se lisää vain epäonnistuneiden sijoitusten määrää. Warren Buffett sanoo 25 vuoden businessijoittamisen kokemuksella, että vaikeita bisnesongelmia ei ole opittu ratkaisemaan, vaan niitä on opittu välttämään. Pystymällä välttämään vaikeita bisneksiä businessijoittaja pystyy menestymään pitkäjänteisesti. Buffettin kuuluisin sijoitus hyvään bisnekseen oli Coca-Cola vuonna 1988. (Hyttinen 2015, 67.)

3.3.2 Coca-Cola

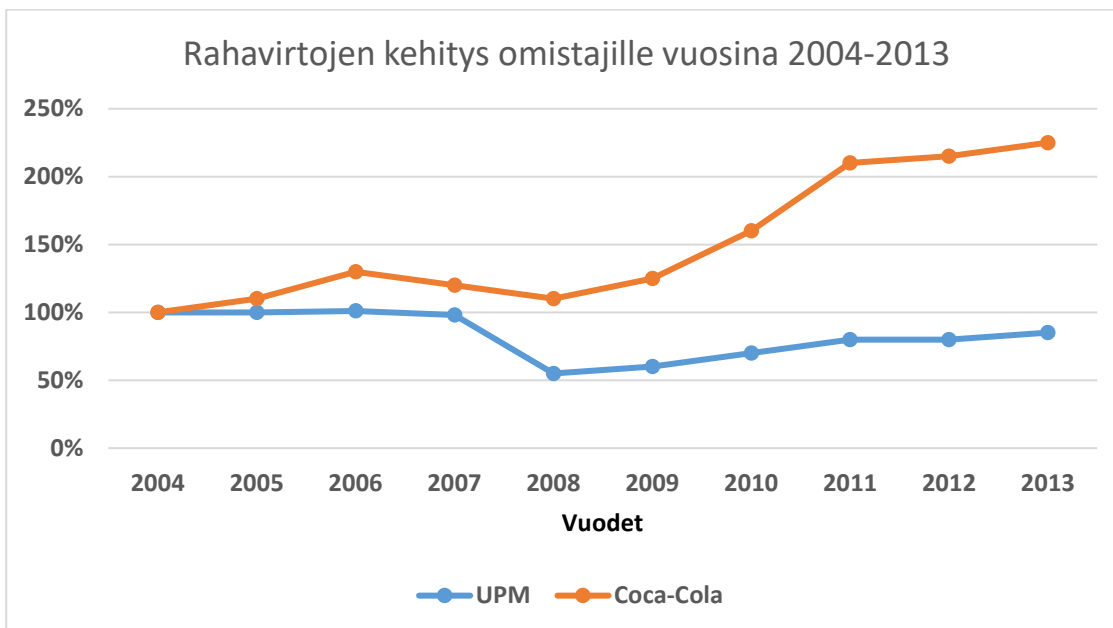
Sijoita hyvään bisnekseen on helpommin sanottu kuin tehty. Warren Buffet sijoitti Coca-Colan osakkeisiin 593 miljoonaa dollaria vuonna 1988, vaikka pörssissä oli paljon nopeammin kasvavia yrityksiä. Coca-Cola kuitenkin täytti hyvän bisneksen kriteerit ja sen myötä rahojen häviäminen oli epätodennäköistä. Vuonna 1989 Buffet osti Coca-Colan osakkeita lisää 431 miljoonalla dollarilla, koska loistavaa bisnestä on hyvä ostaa kohtuuhinnalla. Vuosina 1989-1994 Coca-Colan tulos tuplaantui ja osakekurssi nousi paljon. Vaikka osakekurssi oli jo korkea vuonna 1994 Warren Buffet osti vielä kerran Coca-Colan osakkeita 275 miljoonalla dollarilla. Vuonna 2014 Buffettin 1,3 miljardin sijoitus Coca-Colaan oli nostanut arvoaan jo 16 miljardiin dollariin. Tämä osoittaa, että hyvällä businessijoittamisella pitkäjänteisesti voi kartuttaa varallisuuttaan. (Hyttinen 2015, 68–71.)

Mitä vaaditaan laadukkaalta yhtiöltä eli hyvältä bisnekseltä. Businessijoittamisen näkökulmasta yhtiö ei saa toiminnallaan sitoa suuria määriä omistajien pääomia. Näin yhtiö saadaan kannattavaksi helpommin ja sillä on paljon kasvupotentiaalia ja raha palautuu paremmin takaisin omistajilleen. Seuraavassa vertaamme, miten Coca-Cola on menestynyt verrattuna enemmän pääomaa sitovaan UPM paperiyhtiöön. (Hyttinen 2015, 71–72.)

KUVIO 4. UPM:n ja Coca-Colan kurssikehitys 2004–2012 (mukailen Hyttinen 2015, 77)

Kuviossa 4 näkyy selvästi, miten yhdeksän vuoden aikana Coca-Colan kurssikehitys on ollut voimakasta ja paperiyhtiö UPM:n osakkeen kurssi on laskenut yhdeksässä vuodessa. Taloudellisista suhdanteista riippumatta Coca-Colan osakkeen kurssi on pienten alamäkien jälkeen aina lähtenyt noussut kovaan nousuun. Vielä selvemmin yhtiöiden eron huomaa rahavirtojen palautumisesta omistajille.

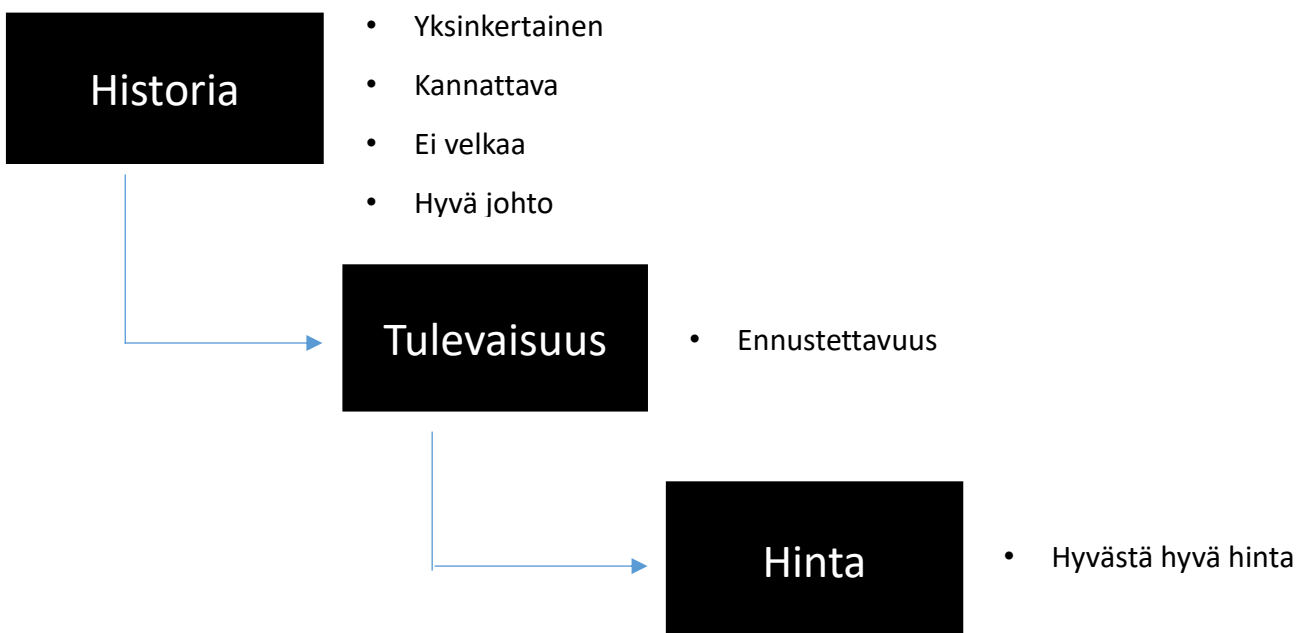

KUVIO 5. UPM:n ja Coca-Colan rahavirtojen kehitys omistajille vuosina 2004–2013 (mukailen Hyttinen 2015, 77)

Kuviossa 5 näkyy rahavirtojen muutokset kymmenen vuoden ajalta. Warren Buffett sijoittaessaan 1988 luotti Coca-Colan tulevaisuuteen ja luotti että yritys kykenee kasvattamaan liikevaihtoa ja tulosta taloudellisista suhdanteista riippumatta. Buffett oli oikeassa. Kuviossa 5 näkyy, että Coca-Colan rahavirrat omistajille ovat kasvaneet suhdanteista riippumatta. (Hyttinen 2015, 80.) Businessijoittaja suosii myös yrityksiä, joilla on hyvä oman pääoman tuotto. Oman pääoman tuoton pitäisi olla yli kymmenen prosenttia poikkeuksetta kaikissa talouden suhdanteissa. (Oksaharju 2013.) Loistavastakaan yhtiöstä ei kuitenkaan kannata maksaa liikaa. Buffet osti vuonna 1994 Coca-Colan osakkeita, vaikka osakkeen kurssi oli noussut kovaa vauhtia ja tuloskasvua nopeammin. Näin vuoden 1994 osakkeet olivat alttiimpia riskeille ja osakkeiden tuotto-odotus oli maltillisempi kuin vuonna 1988 ostetuilla Coca-Colan osakkeilla. Vuoden 1994 sijoituksen tuotto on jäänytkin yleistä S&P 500 indeksiä pienemmäksi. (Hyttinen 2015, 89.)

3.3.3 Businessijoittaminen prosessina

Hyvää bisnestä on vaikea löytää, mutta loistavaa bisnestä on vieläkin vaikeampi löytää maailman bisnesten joukosta. Businessijoittaja tarvitsee kriteerejä bisnesten etsimiseen. Hyvä bisnes täyttää useita bisneksen valintakriteerejä ja loistavan bisneksen pitäisi täyttää kaikki asetetut kriteerit bisnekselle. Businessijoittajan pitäisi miettiä bisnesten historiaa, tulevaisuutta ja hintaa. (Hyttinen 2015, 91–92.)

KUVIO 6. Bisneksen valintakriteerit (mukaillen Hyttinen 2015, 92)

Kuvio 6 havainnollistaa bisnessijoittajan kriteereitä bisneksen valinnassa. Bisnessijoittajan pitäisi tutkia bisneksen historiaa. Onko liikeidea riittävän yksinkertainen? Bisnessijoittajan vaatimus bisneksen valinnassa on, että bisneksen liikeidean täytyy olla tarpeeksi yksinkertainen ja yrityksen ansaintalogiikan täytyy olla selkeä, sillä liian monimutkaisen kompleksin toimintaa ja tulevaisuutta on vaikea arvioida. Paljon uutta teknologiaa käyttävät yritykset eivät ole ainakaan heti bisnessijoittajan kiinnostuksen kohde, koska teknologia muuttuu nopeasti ja sen tulevaisuutta on vaikea arvioida kauaksi eteenpäin. Yrityksen on täytynyt toimia jo pitkään lähes muuttumattomana ja menestyä sillä yksinkertaisella, mutta tehokkaalla liikeidealla kaikissa suhdanteissa. Sijoituksesta täytyy olla varma ja ymmärtää se perin pohjin. (Oksaharju 2013.)

Bisneksen historian aikana yrityksen kannattavuus on pitänyt olla hyvällä tasolla, koska jos kannattavuus on historian aikana heikolla tasolla, ei voida olettaa, että yrityksen tulevaisuus olisi sen parempi. Kolmantena kriteerinä bisnessijoittaja vaatii yritykseltä, että sillä on kyky tuottaa hyviä oman pääoman tuottoja. (Oksaharju 2013.) Oman pääoman tuotto (ROE) kuvaa sitä, kuinka hyvin yritys huolehtii omistajien sijoittamasta pääomasta ja kuinka paljon tuottoa kertyy omalle pääomalle vuoden edetessä. Yritys ei saa kuitenkaan pyrkiä kovan velkataakan avulla kovaan tulokseen ja oman pääoman tuottoon, vaan yrityksen velkataakan pitäisi olla vähäinen jopa olematon, jotta bisnessijoittajan kriteerit täyttyisivät tältä osin. Bisnessijoittajan pitäisi välttää investointivetoisia ja paljon investointeja sitovia yrityksiä. Hyvän bisneksen vähimmäistavoite oman pääoman tuotosta pitäisi olla yli kymmenen prosenttia-joka suhdanteella. (Livy 2013.) Yrityksellä on oltava hyvä johto. Bisnessijoittajan on voitava luottaa, että johto on kykenevä viemään yrityksen tulevaisuudessakin menestykseen. Bisneksen historia on vasta ensimmäinen askel bisneksen valinnassa.

Loistavan bisneksen tulevaisuus pitäisi olla hyvin arvioitavissa ainakin viiden vuoden päähän. Bisneksellä pitäisi olla hyvä markkina-asema omalla toimialakentällään ja sijoittajalla pitäisi olla luottoa, että yritys pystyy pitämään markkina-asemansa. Warren Buffett luotti siihen, että Coca-Colan kysyntä ei laske ja osa ihmisistä maksaa ostoksiaan American Express luottokortilla myös tulevaisuudessa. Bisnessijoittajan olisi hyvä pysyä hyvin ennakoitavissa bisneksissä kasvuyrityksien sijaan. Historian ja tulevaisuuden lisäksi bisneksen valinnassa pitäisi ottaa huomioon hinta. Hyvänkin yrityksen tuotto-odotukset jäävät maltilliseksi, jos osakkeen hinta on korkea. Osakkeen hinnan arvioiminen on vaikeaa, eikä ole olemassa absoluuttista kaavaa, jolla mitattaisiin, onko osakkeen hinta liian korkea. Warren Buffet vaatiikin 100 prosentin tuotto-odotusta jokaiselle sijoitukselle seuraavana kymmenenä vuotena. Jos bisnessijoittaja ei ole varma mahdollisesta sijoituskohteesta ja sen tuotto-odotuksesta, sijoitus on syytä jättää

tekemättä. Kun olet löytänyt hyvän bisneksen historian ja tulevaisuuden perusteella, osakkeen hinnan määrittäminen ei ole enää vaikein tehtävä. (Hyttinen 2015, 93–95, 99.)

4 BISNESTEN VALINTA JA SIIVILÖINTI

Toiminnallisessa eli empiirisessä osiossa luvussa 4 tutkitaan yrityksiä bisneksen valintakriteerien avulla. Siivilöidään kriteerien avulla parhaat yritykset suuresta joukosta yrityksiä. Etsitään hyvään bisnestä hyvään hintaan.

4.1 Yritykset

Valitsemistani yrityksistä tutkimuksiini 36 on listattu Helsingin pörssiin.

TAULUKKO 4. Helsingin pörssin suuret yritykset (Kauppalehti 2016a)

Nimi	Markkina-arvo (m€)
Kone	23628
Nokian Renkaat	4364
Outokumpu	2486
Kesko	4017
Kemira	1813
Huhtamäki	4472
Stora Enso	6373
Cargotec	2628
Fiskars	1431
Fortum	12801
Konecranes	1970
Sampo	22215
Orion	4927
UPM-Kymmene	9960
Tieto	2084
Valmet	1993
Telia Company	17251
Nokia	29997
Metso	3902
Wärtsilä	7594
Neste	9743
Elisa	5447
Sponda	1556

Taulukossa 4 on lista Helsingin pörssin 23 suuresta yrityksestä, jotka valitsin tutkimukseeni. Helsingin pörssin yritykset on luokiteltu toimialan mukaan ja kokoluokan mukaan. Suuren yrityksen täytyy olla markkina-arvoltaan yli miljardi euroa. (Pörssisäätiö 2006.)

TAULUKKO 5. Helsingin pörssin keskisuuret ja pienet yritykset (Kauppalehti 2016a)

Nimi	Markkina-arvo (m€)
Marimekko	59
Outotec	785
Cramo	1035
Ramirent	775
Finnair	577
Tikkurila	867
Olvi	550
Sanoma	1392
Lehto Group	525
F-Secure	542
Stochmann	496
Bittium	242
Ahlstrom	562

Muut 13 yritystä, jotka valitsin Helsingin pörssistä, on listattu keskisuuriin tai pieniin yrityksiin. Keskisuurien yritysten markkina-arvo on 150 miljoonan ja miljardin euron välillä ja pienten yritysten markkina-arvo on alle 150 miljoonaa euroa (Pörssisäätiö 2006). Jostakin syystä Sanoman ja Cramon Helsingin pörssi listaa keskisuuriin yrityksiin, vaikka yritysten markkina-arvo on ylittänyt miljardin.

Valitsin myöskin tutkimukseni kohteeksi isoja tunnettuja ulkomaalaisia yrityksiä.

TAULUKKO 6. Ulkomaalaiset yritykset (Kauppalehti 2016b)

IBM	Svenska Handelsbanken
Coca-Cola	Dometic Group
Walmart	Elekta
Wells-Fargo	Björn Borg
American Express	ABB
Procter & Gamble	McDonald`s
Exxonmobil	General Electric
Kraft-Heinz	Toyota
Moody`s	Bank of America
Apple	Samsung
Boeing	Whole Foods Markets
Microsoft	

Yrityksistä viisi Svenska Handelsbanken, Dometic Group, Elektä, Björn Borg ja ABB ovat listattu Tukholman pörssiin ja muut 18 yritystä on listattu Yhdysvaltoihin New Yorkin pörssiin tai Nasdaq pörssiin. Olen siis valinnut 59 eri näköistä ja kokoista yritystä. Tutkin yrityksiä businessjoittajan bisneksen valintakriteerien avulla ja yritän löytää loistavia ja hyviä bisneksiä.

4.2 Yritysten historia

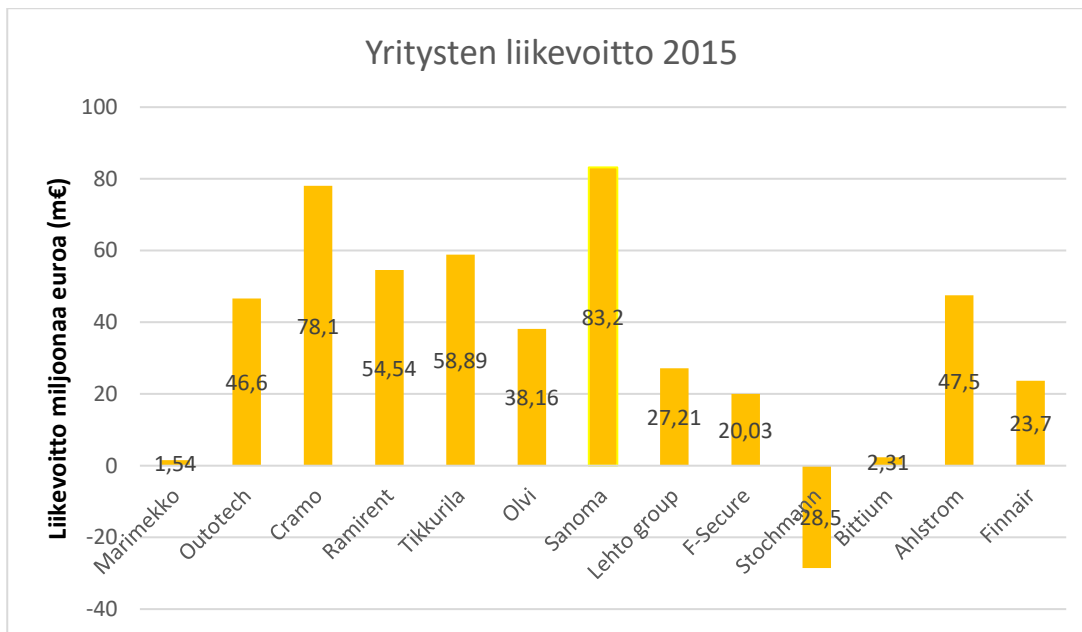
Ensimmäiseksi yrityksistä analysoidaan yritysten historiaa. Täyttävätkö yritysten historiat businessjoittajan bisneksen valintakriteereitä. Yrityksistä tutkitaan kokoa, kannattavuutta, liikeideaa ja johtoa.

4.2.1 Riittävän suuri yritys

Yrityksen täytyy olla riittävän suuri kokoluokaltaan, että se kelpaisi businessjoittajalle. Yrityksen on täytynyt todisteellisesti saavuttaa vähintään noin 75 miljoonan dollarin liikevoitto (58 m€), jotta se täyttäisi tämän bisneksen valintakriteerin. Kriteeri on ehdoton, koska yrityksen on täytynyt jo osoittaa, että se on riittävän suuri ja kannattava bisnes, ennen kuin businessjoittaja voi edes miettiä yritystä sijoituskohteena. (Oksaharju 2013.)

Otan ensiksi tarkasteluun tämän kriteerin pohjalta Helsingin pörssin suuret yritykset. Kone on saavuttanut 2015 1241 m€ liikevoiton ja on tahkonnut hyvää liikevoittoa jo useampana vuonna. Nokian Renkaat

tuotti liikevoittoa vuonna 2015 296 m€. Muutenkin kaikki suuret yritykset vuonna 2015 kykenivät vähintään 75 miljoonaan dollarin liikevoittoon, pois lukien Metso, joka jäi 50 m€ liikevoittoon. Helsingin pörssin suuret yritykset siis läpäisevät tämän kriteerin hyvin. Helsingin pörssin keskisuurilla ja pienillä yrityksillä onkin tiukempaa. (Kauppalehti 2016b.)

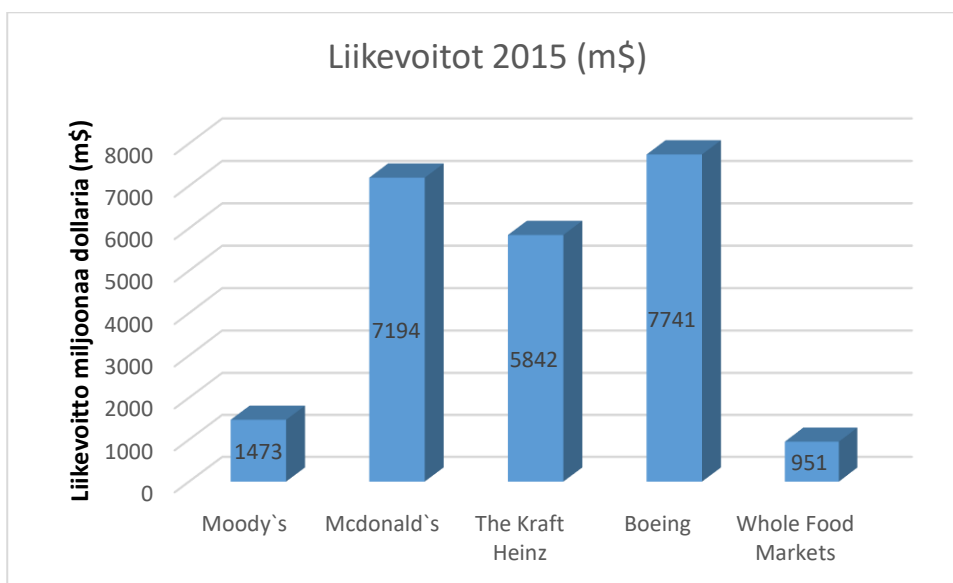
KUVIO 7. Helsingin pörssin keskisuurten ja pienten yritysten liikevoitot vuonna 2015 (Kauppalehti 2016b)

Kuvio 7 kertoo, että keskisuurista ja pienistä yrityksistä vain Sanoma 83,2 m€, Cramo 78,1 m€ ja Tikkurila 58,89 m€ läpäisivät businessjoittajan 75 miljoonan dollarin (58 m€) euron tavoitteen liikevoitosta. Muut esimerkiksi Marimekko 1,54 m€, Olvi 38,16 m€ ja Ramirent 54,54 m€ jäivät enemmän tai vähemmän kriteeristä, eivätkä ole businessjoittajan bisneskohteita. Suurimmalla osalla keskisuurista ja pienistä yrityksistä ei ole kapasiteettia eikä resursseja kriteerin vaatimaan liikevoittoon. Näin ne yritykset eivät sovellu businessjoittajalle. Huonot taloussuhdanteet erottavat hyvät yritykset huonoista. Muun muassa Finnairin ja Stockmannin liikevoitot ovat olleet miinuksella viimeisen viiden vuoden aikana kahdesti ja Stockmannin liikevoitto on ollut miinusmerkinen viimeiset kaksi vuotta. (Kauppalehti 2016b.)

Tukholman pörssiin listattujen yritysten liikevoitot vuonna 2015 olivat hyvällä tasolla. Svenska Handelsbankenin liikevoitto oli reilut 22 miljardia kruunua eli yli kaksi miljardia euroa. Dometic Group sai liikevoittoa 1,4 miljardia kruunua. Myös ruotsalaiset yritykset Elekta ja ABB tahkosivat yli miljardin kruunun liikevoiton ja läpäisivät 75 miljoonan dollarin liikevoittokriteerin kirkkaasti. Björn Borg Ab oli

ainoa joka ei läpäissyt noin viiden miljoonan dollarin liikevoitolla yrityksen kokovaatimusta. (4-traders 2016.)

Yhdysvaltain pörssiin listattujen suuryritysten liikevoitot olivat nekin kokonaisvaltaisesti hyvällä tasolla. Suuren teknologiayrityksen IBM:n liikevoitto oli 2015 noin 16,5 miljardia dollaria. Ison virvoitusjuomayhtiö Coca-Colan liikevoitto oli yli 10 miljardia. Seuraavat yritykset valitsemistani yrityksistä saavuttivat yli 10 miljardin liikevoiton Wal-Mart, American Express, Toyota, Apple, Exxon Mobil, Wells Fargo, Procter & Gamble, Microsoft, General Electric, Samsung ja Bank of America. (4-traders 2016.)

KUVIO 8. Alle 10 miljardin liikevoitot 2015 (4-traders 2016)

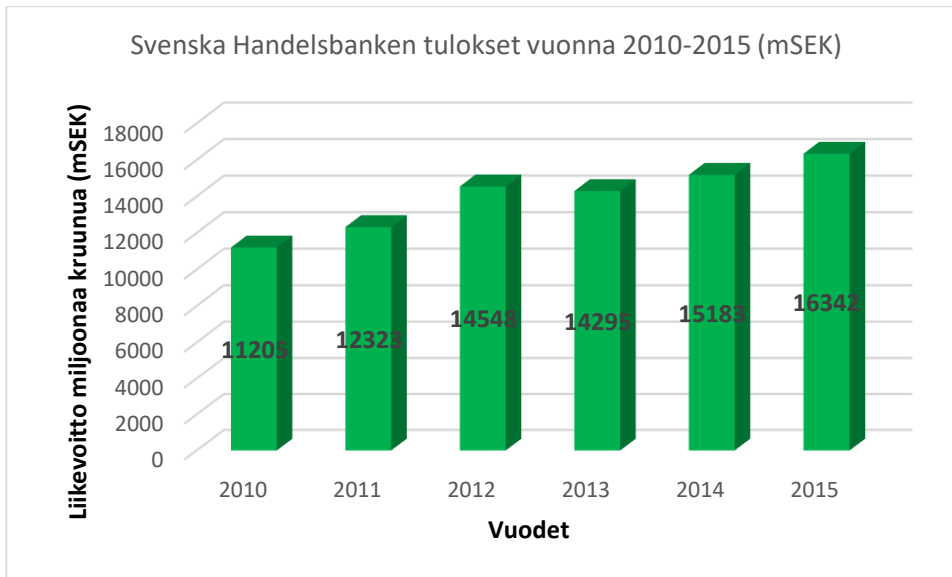
Kuvio 8 näyttää yritykset, joiden liikevoitot jäivät alle kymmenen miljardin euron. Kuitenkin bisnessijoittajan kriteeri täyttyy kirkkaasti kaikilla Yhdysvaltain pörssiin listatuilla yhtiöillä, jotka valitsin. 75 miljoonan dollarin liikevoittovaatimus oli helppo saavuttaa varsinkin Yhdysvaltain suuryrityksille. Keskiuurille ja pienille yrityksille vaatimus oli todella kova, mutta joillekin mahdollinen. Isot Helsingin pörssiin listatut yritykset saavuttivat kriteerin hyvin ja vain Metso oli poikkeus tässä.

4.2.2 Yrityksen kannattavuus talouden eri suhdanteilla

Yrityksen täytyy olla kannattava kaikissa talouden suhdanteissa. Yrityksen on täytynyt tuottaa tulosta kaikissa maailman taloudellisissa tilanteissa. Bisnessijoittajalle ei ole riittävä meriitti se, että yritys menestyy ja tekee hyvää tulosta talouden suhdannehuipussa, vaan sen täytyy menestyä ja pärjätä myös talouslaman aikana. Bisnessijoittajan pitäisi suhtautua kriittisesti todella koviin kasvuennusteisiin ja niin sanottuihin kasvuyhtiöihin, jotka kasvavat todella paljon talouden suhdannehuipulla, mutta ei ole mitään näyttöä heikomman taloustilanteen vaikutuksista yritykseen. (Oksaharju 2013.) Tutkin valitsemieni yritysten tulosta tarkastelujaksolla vuosina 2010–2015. Yrityksien täytyy olla kannattavia joka vuosi eri suhdanteiden aikaan.

Helsingin pörssiin listatuista suurista yrityksistä Kone on tahkonnut voittoa yli 500 miljoonaa vuosina 2010–2015 ja vuonna 2015 voitto oli yli miljardin. Nokian Renkaat on myös ollut viimeisen kuuden vuoden aikana kannattava, vaikka tulos on tippunut vähän huonojen suhdanteiden aikana. Kesko on myös ollut kannattava yritys jokaisena tarkasteluvuotena. Edellä mainittujen yritysten lisäksi kannattavia yrityksiä otantajaksolla ovat olleet Huhtamäki, Cargotec, Fiskars, Fortum, Konecranes, Sampo, Orion, Tieto, Telia Company, Wärtsilä, Neste ja Elisa. Bisnessijoittajan kannattavuuskriteeriä eivät täyttäneet Outokumpu, joka teki raskaita tappioita vuosina 2012–2014. Kemiran ja Stora Enson tulos oli negatiivinen huonon taloussuhdanteen aikaan vuonna 2013. Metsäteollisuusyhtiö UPM-Kymmene teki tappiota yli miljardin vuonna 2012, eikä siksi täytä kannattavuuskriteeriä. Nokia ei sovi bisnessijoittajan sijoituskohteeksi. Se on tehnyt tappiota useana vuonna, eikä osingonjakokykykään mairittele. Myös Valmetin kannattavuus on ollut heikkoa. Valmet teki 63 miljoonaa euroa tappiota vuonna 2013. (4-traders 2016.)

Helsingin pörssiin listatuista kolmesta keskisuuresta yrityksestä Tikkurila on ollut tasaisen kannattava taloussuhdanteista riippumatta tarkastelujakson aikana. Sanoma teki tappioita vuosina 2013 ja 2015, eikä näin ollen ole riittävä bisnessijoittajalle. Cramo teki myös negatiivisen tuloksen vuonna 2010, joka on riittävä peruste sille, että bisnessijoittaja ei ole kiinnostunut yrityksestä. Tukholman pörssiin listatuista yrityksistä Dometic Group on tehnyt tappiota muun muassa vuonna 2012, joten yrityksellä ei ole kykyä tehdä tulosta kaikissa talouden suhdanteissa. Yrityksistä Elekt ja ABB ovat olleet kannattavia viimeisen kuuden vuoden aikana ja täyttävät kriteerin. Svenska Handelsbankenin tulokset ovat komeaa katseltavaa. (4-traders 2016.)

KUVIO 9. Svenska Handelsbanken tulokset vuosina 2010–2015 (4-traders 2016)

Kuviossa 9 näkyy, miten Handelsbanken pystyi finanssikriisin aikanakin tekemään hyvää tulosta ja oli-kin parhaiten pärjännyt eurooppalainen pankki osakkeen nousussa. Handelsbanken teki voittoa yli miljardi kruunua jokaisena tarkastelujakson vuotena.

Yhdysvaltaisten pörssien yritykset pystyivät pääosin hyvin täyttämään kannattavuuden kriteerin jokaisessa talouden suhdanteessa. Suuryritykset pystyivät tekemään tulosta suhdanteesta riippumatta. Suuryhtiöt tahkosivat tarkastelujaksolla (2010–2015) miljardeja voittoa joka vuosi, esimerkiksi Apple on tehnyt voittoa tarkastelujakson aikana yli 200 miljardia dollaria. Kaikkien tuntema Coca-Cola on tehnyt voittoa joka vuosi seitsemästä yhteentoista miljardiin dollariin. Kaksi tutkimistani Yhdysvaltain pörssien yrityksistä eivät täyttäneet täysin aina kannattavan yrityksen kriteeriä. Yhdysvaltalainen Bank of America -pankki teki tappiota pankkien finanssikriisin aikaan 3,5 miljardia dollaria eikä näin pysty täyttämään bisnessijoittajan vaatimuksia. Toinen yritys joka ei päässyt kannattavuuskriteeriin on maailman toiseksi suurin yritys General Electric, joka teki kuuden miljardin negatiivisen tuloksen vuonna 2015. (4-traders 2016.)

4.2.3 Oman pääoman tuotto

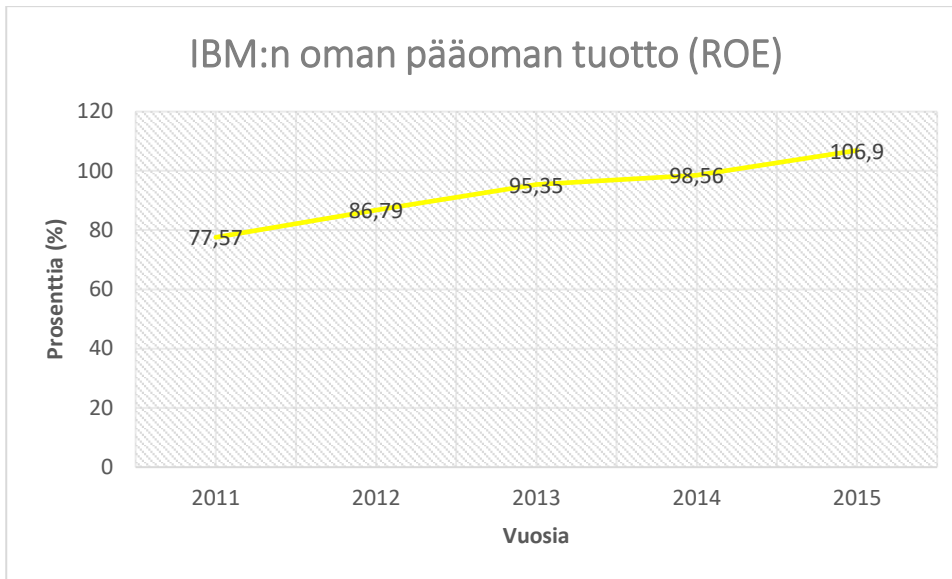
Ensiksi käyn läpi oman pääoman tuoton kriteerin saavuttaneita suuria Helsingin pörssiin listattuja yrityksiä. Oman pääoman tuotossa (ROE) suomalaisista yrityksistä Kone on kovalla tasolla. Koneen oman

pääoman tuotto tarkastelujakson vuosien 2011–2015 aikana oli 32,1–45,4 prosentin välillä, joka on todella korkea taso. Lisäksi yrityksellä ei ole yhtään korollista nettovelkaa, vaan vuonna 2015 Koneella oli 1,5 miljardin euron nettokassa. Nokian Renkaiden ROE on reilusti kaksi numeroinen ja se pyörii 16,0–29,1 prosentin välillä. Lisäksi korollinen nettovelka on vähäistä. Huhtamäki on kolmas yritys, joka täyttää ROE kriteerin. ROE lukemat pyörivät 15 prosentin molemmin puolin ja vuonna 2015 oman pääoman tuotto oli Huhtamäen paras tarkastelujaksolla 17,6 prosenttia, mutta nettovelkaantumisasaste oli useana vuonna yli 50 prosenttia, jonka myötä rahoitusriski on liian suuri. (Kauppalehti 2016b.)

Konecranes saavuttaa myös kriteerin oman pääoman tuotosta jokaisena viitenä vuotena. Konecranesin ROE on ollut viiden vuoden ajan yli 16 prosenttia. Sammon oman pääoman tuottoaste oli vähän alle 15 prosenttia jokaisena viitenä vuonna ja se on riittävällä tasolla bisnessijoittajalle. Orionin ROE on ollut neljänä vuotena viidestä yli 40 prosenttia, joka on erinomaisella tasolla. Nettovelkaantumisasaste on erinomaisella tasolla, alle 10 prosenttia joka vuosi. Tieto täyttää myös kriteerin, koska ROE on 20 prosentin molemmin puolin ja velkaantuminen on vähäistä. Wärtsilä ylittää reilusti yli ROE-kriteerin ja ROE on yli 20 prosenttia pääosin. Yrityksistä Kesko, Cargotec, Fiskars, Fortum ja Neste eivät yltäneet oman pääoman tuoton kriteeriin ja ROE arvot jäivät alle 10 prosenttiin. Telia Companyn ja Elisan oman pääoman tuotto oli riittävällä tasolla, mutta näiden yritysten kannattavuus perustuu ylivelkaantumiseen bisnessijoittajan näkökulmasta. Spondan oman pääoman tuoton arvo ei riitä kriteerin vaatimalle tasolle. Keski-suurista yrityksistä Tikkurilan ROE arvo on hyvällä noin 20 prosentin tasolla ja läpäisee kriteerin. (Kauppalehti 2016b.)

Tukholman pörssiin listatuista yrityksistä Svenska Handelsbanken täyttää kriteerit oman pääoman tuotosta vajaan 15 prosentin tasaisella tuotolla. Silmiin pistävää on taloussuhdanteista riippumaton tasainen tuotto. Muista yrityksistä Elektan oman pääoman tuotto on heikkoa, eikä lähellekään riittävällä tasolla. ABB:n ROE on 20 prosentin paikkeilla joka vuosi eli hyvällä tasolla. Yritys on kuitenkin liian investointivetoinen yritys, joten se ei täytä täysin kriteerien ehtoja. Lisäksi idea ei ole tarpeeksi yksinkertainen, eikä yrityksen tulevaisuutta pysty arvioimaan varmasti. (Trading Economics 2016.)

Coca-Colan oman pääoman tuotto on hyvällä tasolla. Se on tasaista suhdanteista riippumatonta tuottoa. Coca-Colan ROE liikkuu 20 ja 30 prosentin välillä ja yritys ei sido isoja pääomia, joten nettovelkaa ei ole paljon. IBM oman pääoman tuotto on erinomaisella tasolla. (Trading Economics 2016.)

KUVIO 10. IBM:n oman pääoman tuotto vuosina 2011–2015 (Trading Economics 2016)

Kuvio 10 kertoo, että vuonna 2011 IBM:n oman pääoman tuotto oli reilut 77 prosenttia ja vuoteen 2015 mennessä ROE oli kivunnut 106 prosenttiin. Sen oman pääoman tuottoluvut ovat poikkeuksellisen hyvät omalla toimialallaan. IBM on teknologia orientoitunut yritys, jonka velkataakka ei ole merkittävä verrattuna oman pääoman tuottoon. Wells-Fargon oman pääoman tuotto on pankkialan keskiarvoa 7,8 prosenttia huomattavasti korkeampi ja ylittää bisnessijoittajan kriteerit oman pääoman tuotosta muutamalla prosentilla. Kulutustavaroita myyvä vähittäiskauppa Walmartin ROE on hyvällä yli 20 prosentin tasolla ja toimialan luonteen takia yrityksellä ei ole paljoa velkaa, koska suuria investointeja ei tarvita. Procter & Gamble on myös kulutustavaroiden myyjä, eikä se ole investointivetoinen yritys. ROE on yrityksellä riittävällä tasolla kriteerien täyttymiseen. (Trading Economics 2016.)

Muutkin suuret yritykset Yhdysvaltojen pörseissä pärjäsivät hyvin oman pääoman tuoton luvuissa. American Express, Moody's, Whole Foods Market ja McDonald's täyttävät oman pääoman tuoton kriteerit hyvin. Kaikkien ROE on reilusti kaksinumeroinen luku. Teknologiayritykset Samsung, Apple ja Microsoft ovat oman pääoman tuotossa kolmessa eri kategoriassa, mutta kaikki läpäisevät oman pääoman tuoton hyväksyttävän rajan. Applen ROE luvut omassa kastissaan, monena vuonna yli 40 prosenttia. Microsoft pääsee vajaaseen 30 prosenttiin, joka on myös riittävä taso ja viimeisenä Samsung antaa oman pääoman tuottoa keskimäärin vähän alle 20 prosenttia tarkastelujakson aikana (2011–2015). (Trading Economics 2016.)

Yrityksiä, jotka eivät läpäisseet bisnessijoittajan kriteerejä, ovat The Kraft Heinz, Boeing ja Toyota. The Kraft Heinzin oman pääoman tuoton viimeiset vuodet ovat olleet huonot ja se on jäänyt alle kymmenen

prosentin eli kauas tavoitteesta. Yrityksien Boeing ja Toyotan oman pääoman tuottoluvut ovat hyvät. Kannattavuudet kuitenkin perustuvat koviin investointeihin ja ylivelkaantumiseen, jotka lisäävät rahoitusriskiä huomattavasti. Businessjoittaja etsii vähävelkaista yritystä, joka toimii vähillä investoinneilla, joten Boeing ja Toyota eivät sovi kuvaan. Öljy-yrityksen Exxonmobil oman pääoman tuoton arvot ovat laskeneet tarkkailujakson aikana vajaasta 30 prosentista reiluun kuuteen prosenttiin. Näin ollen Exxonmobil ei läpäise ROE kriteeriä eikä sovi businessjoitukseen. (Trading Economics 2016.)

4.2.4 Yrityksen johto ja liikeidean yksinkertaisuus

Tutkittavista yrityksistä moni jäljellä olevista yrityksistä on pankkimaailman ja rahoitusalan yrityksiä. Sampo, Svenska Handelsbanken, Wells Fargo, American Express ja Moody`s kuuluvat tähän kategoriaan. Businessjoittajan pitäisi keskittyä yhtiöihin, jotka ovat toimialalla, jonka sijoittaja ymmärtää. Pankkimaailman yritysten hyvä puoli on, että yritysten ansaintalogiikka on selkeä ja liikeidea on yksinkertainen. Yrityksissä on myös paljon kulutushyödykkeitä myyviä yrityksiä. Niiden ansaita logiikka on todella yksinkertainen, eivätkä yritykset ole investointivetoisia yrityksiä. Näitä yrityksiä ovat Huhtamäki, Orion, Walmart, Whole Foods Market, Nokian Renkaat ja McDonald`s. Wärtsilä ei ole mielestäni tarpeeksi yksinkertainen ja minulle sijoittajana tarpeeksi ymmärrettävä toimiala ja yritys, joten se ei läpäise businessjoittajan kriteeriä. Tutkittavista yrityksistä Samsung on monialayritys, mikä tekee siitä ehkä vähän vaikean lähestyttävän businessjoittajalle, koska Samsungin liikeideassa on todella paljon muuttujia ja se tuo haasteita minulle ennustaa sen tulevaisuutta.

Businessjoittajan yhtenä kriteerinä mahdolliselle sijoituskohteelle on, että yrityksellä on kyvykäs ja hyvä johto. Se on ehkä loistavan yrityksen etsimisen kaikista vaikeimmin tulkittava kriteeri sijoittajan kannalta. Kyvykästä ja hyvää johtoa voidaan lähteä tutkimaan kysymyksillä, mikä on yrityksen johdon kokemus ja tausta ja pystyykö yrityksen johto pitämään yrityksen tasaisesti hyvällä tasolla ja edistämään osakkeenomistajien intressejä taloussuhdanteesta riippumatta.

Koneen johdolta löytyy todella paljon kokemusta eri yritysten johtotehtävistä. Matti Alahuhta oli Koneen toimitusjohtaja vuoteen 2014 asti ja nykyisen toimitusjohtajan Henrik Ehrnroothin kokemuspohja yrityksestä oli ennen nimitystä toimitusjohtajaksi merkittävä. Koneen tunnusluvut ovat olleet jo pitkään hyviä ja tasaisia suhdanteesta riippumatta. Oman pääoman tuotto on ollut hyvällä tasolla sekä osinkovirrat ovat kasvaneet vuosi vuodelta. (Kone 2016.) Nokian Renkaat on tehnyt tasaisesti hyvää tulosta jo

vuosia. Se osoittaa, että johto on ajan tasalla ja pystyy pitämään yrityksen kannattavuuden ja muut tunnusluvut järjestelmällisesti hyvällä tasolla. (4-traders 2016.) Johdon tietotaito on siis hyvällä tasolla ja johto pystyy tekemään hyviä strategisia päätöksiä tarpeen tullen.

Konecranes ei tee poikkeusta hallituksen kokoonpanossa. Hallituksessa on paljon kokemusta suuryritysten johtotehtävistä (Konecranes 2016). Johdon kyvykkyyttä voidaan mitata tässä tapauksessa hyvillä tunnusluvuilla. Oman pääoman tuoton tunnusluvut ovat tasaisia lamasta tai suhdanteen huipusta huolimatta. Muut tunnusluvut jatkavat samaa trendiä. Ne ovat hyvällä tasolla ja pitkällä aika välillä johdonmukaisia. (Kauppalehti 2016b.) Orion on tehnyt lähes samalla johdon kokoonpanolla töitä useita vuosia. Yrityksen toimitusjohtajana on toiminut jo vuodesta 2008 Timo Lappalainen. (Orion 2016.) Vähäinen vaihtuvuus johdossa viestii suuresta luottamuksesta johtoa kohtaan. Yrityksen oman pääoman tunnusluvut ovat todella hyvällä tasolla ja velkaantuneisuus on pientä. Lisäksi Orion on tehnyt pitkällä aikavälillä hyvää tulosta. Yrityksistä Sampo, Tikkurila ja Tieto täyttävät myös hyvän yritysjohton kriteerin. Yrityksillä on luottamus omaan johtoonsa ja kaikkien yritysten toimitusjohtaja on toiminut tehtävässään vuosia. Sammon, Tikkurilan ja Tiedon tunnusluvut ovat olleet johdonmukaisia pitkällä aikavälillä, mikä osoittaa, että johto on kykenevä tekemään oikeita ratkaisuja vaikeissa ja hyvissä taloudellisissa suhdanteissa. (Kauppalehti 2016b.) Bisnessijoittaja voi näin luottaa yritysten johtoon, että se tekee työnsä osakkeenomistajien tavoitteita kunnioittaen ja kykenee pitämään yrityksen kannattavana tulevaisuudessa.

Ruotsalaisen pankin Svenska Handelsbankenin menestys perustuu käytännössä 1970-luvulla pankin toimitusjohtajaksi tulleen Jan Wallanderin johtamistapaan. Wallanderin poikkeava johtamismalli on tuonut muita pankkeja paremman kannattavuuden jo 42 vuotta, ja Svenska Handelsbanken on siksi yksi parhaimmista eurooppalaisista pankeista. Jan Wallanderin yksi pääteesi oli hajautettu päätöksenteko. Se tarkoittaa, että johto ei tee kaikkia päätöksiä, vaan myös henkilöstö konttoreissa on valtuutettu tekemään päätöksiä konttorin asioista. Svenska Handelsbanken käyttää tätä johtamismallia edelleen ja se on pitänyt pankin kannattavuuden hyvällä tasolla toimialan muihin yrityksiin verrattuna ja taloussuhdanteista huolimatta pankki on ollut aina tasaisen kannattava. (Hyttinen 2015, 107–112.)

IBM ja Apple ovat suuria teknologia yrityksiä, joka toimialana on muutoksille herkkä. Kuitenkin IBM ja Apple ovat saavuttaneet todella vahvan markkina-aseman omilla alueillaan. Se osoittaa, että yritysten johto on kyvykäs ja johtamismallit ovat toimivia. IBM:n johdossa moni on ollut yrityksessä yli kymmenen vuotta ja se osoittaa, että osakkeenomistajat luottavat omaan johtoonsa. Applen tunnusluvut osoittavat järjestelmällisesti ylöspäin, mikä osoittaa johdon ja henkilöstön kyvyn operoida eri taloudellisissa suhdanteissa (4-traders 2016.) Johdon kokemus Applella on korkea. Eri yritysten entisiä ja nykyisiä

johtajia on hallituksessa monta. Hallituksessa on muun muassa The Walt Disneyn toimitusjohtaja Robert A. Iger sekä Yhdysvaltain entinen varapresidentti Albert Gore jr. (Apple 2016.)

Tutkittavista yrityksistä amerikkalaiset yritykset Wells Fargo, American Express ja Moody`s ovat rahoitusalan yrityksiä. Yrityksien avaintunnusluvut ovat hyvällä tasolla oman toimialaansa verrattuna. Yritykset ovat olleet menestyneitä jo pitkän aikaa ja se kertoo johdon hyvästä päätöksen teosta. Yrityksistä Walmart, Coca-Cola, Procter & Gamble, McDonald`s ja Whole Foods Markets ovat hyödyke- ja kulutustavarayrityksiä. Businessjoittajan kannalta toimiala on sopiva ei-investointiveton toimiala. Olen käynyt läpi aikaisemmin yritysten kannattavuutta ja muita avaintunnuslukuja. Ne ovat hyvällä tasolla. Lisäksi yritysten johdosta ja hallituksesta löytyy paljon kokemusta ja he ovat osoittaneet omaa tietotaitoaan pyörittämällä edellä mainittuja yrityksiä hyvällä menestyksellä. (4-traders 2016.)

Lisäksi yrityksistä Microsoft on mukautunut yhteiskunnan suuriin muutoksiin nopeasti ja menestyksekkäästi. Microsoftilla on ollut tunnetusti vahva johtaja Bill Gates, joka on jättänyt tietyn johtamismallin yritykseen, millä teknologia yritys Microsoft on menestynyt tähän päivään saakka. (4-traders 2016.) Onko yrityksellä kyvykäsjohto? Sitä on aina vaikea määrittää. Tutkimani yritykset ovat menestyneet, joka on osoitus hyvästä johdosta. Lisäksi varsinkin yrityksiä johdon tietotaito ja ennen kaikkea kokemus on vakuuttavaa, joten tutkimieni yritysten johdon tasoa pidän hyvänä.

4.3 Yritysten tulevaisuus

Yritysten täytyy olla liikeidealtaan niin yksinkertaisia ja toimivia, että tuote ei muutu paljoa vuosien saatossa. Näin voimme arvioida paremmin yrityksen tulevaisuutta, kun se ei ole niin herkkä muutoksille. Yrityksen yhtiöpositiivisiin tulevaisuuden näkymiin kannattaa kuitenkin suhtautua varauksella. Hyvän bisneksen löytymisen kriteeri on, että yrityksen tulevaisuutta pitäisi pystyä kohtuullisella varmuudella arvioimaan useaksi vuodeksi eteenpäin, mitä kauemmin, sitä parempi. Siksi on tärkeää välttää kasvuyhtiöitä, jotka ovat muutos herkällä ja monimutkaisella toimialalla, koska et tiedä, missä yritys on viiden vuoden kuluttua ja miten yritys käyttäytyy talouden eri suhdannevaihteluissa. Businessjoittajan pitäisi keskittyä yrityksiin, jotka tekevät tavallisia asioita, joiden käyttö ei ole loppumassa tulevaisuudessa. Yritysten tulevaisuudesta löytyy aina kuitenkin monia mielipiteitä. (Hyttinen 2015, 66–67, 80–94.)

4.3.1 Helsingin pörssin yritykset

Kone valmistaa hissejä ja liukuportaita. Sillä on hyvä markkina-asema, koska se on yksi johtavista valmistajista. Nykyään kaupungit kasvavat tilan puutteen vuoksi ylöspäin kerrostalojen ja pilvenpiirtäjien avulla, joten hissien ja liukuportaiden käyttö ei todennäköisesti lopu, vaan ihmiset tarvitsevat tulevaisuudessakin hissejä ja liukuportaita taloihin. Lisäksi hyviä tulevaisuuden näkymiä puoltaa Koneen vahva toiminta isoilla Aasian kasvumarkkinoilla, joilla on mahdollisia kasvunäkymiä vielä ainakin vuosia (Kone 2016). Nokian Renkaiden valttina voidaan pitää hyvin yksinkertaista liikeideaa. Nokian Renkaat valmistaa renkaita eri kulkuneuvoihin. Nokian Renkaillakin on hyvin vahva kilpailuasema Pohjoismaissa, Venäjällä ja muittenkin markkina-alueiden tilanne näyttää lupaavalta eikä näy merkkejä, että autojen käyttö vähenisi tulevaisuudessa ja sen myötä renkaiden kulutus vähenisi. (Nokian Renkaat 2016.) Pidän Nokian Renkaiden tulevaisuutta hyvin ennustettavana ja että renkaat menevät tulevaisuudessakin kaupaksi. Nokian Renkaiden hyvää tulevaisuutta puoltaa myös se, että se on pystynyt tasaisen hyvään tulokseen ja oman pääoman tuottoon, vaikka esimerkiksi autojen kysyntä Euroopassa oli vuonna 2012 ja 2013 heikkoa. (4-traders 2016.)

Yrityksistä Tieto on teknologiaorientoitunut yritys. Yritys toimii johtavana yrityksenä Suomessa, mutta markkinat ovat pienet, eikä sillä ole isoilla markkinoilla hyvää markkina-asemaa. Tiedon tulevaisuutta en voi varmasti arvioida, joten se ei täytä bisnes-sijoittajan kriteeriä. Konecranes on yksi markkinajohdajista teollisuusnostureiden valmistuksessa ja kunnossapidossa. Konecranes osti osan kilpailijansa Terexin palveluista 2016. Konecranes saa kaupan myötä lisää kasvumahdollisuuksia tulevaisuuteen. Konecranes omaa vahvan markkina-aseman isoilla Yhdysvaltojen markkinoilla. (Konecranes 2016.) Uskon Konecranesin tulevaisuuteen, koska yritys yrittää löytää aktiivisesti kasvumahdollisuuksia ja markkina-asema on vahva.

Sampo-konsernin tukijalat ovat vakuutuspalveluja tarjoava If sekä pankkipalveluita tarjoava Nordea, josta se omistaa reilut 20 prosenttia. Sammon osinko on noussut joka vuosi viimeisen seitsemän vuoden ajan, mikä osoittaa, että Sampo on kannattava yritys. Sammon oman pääoman tuotto on hyvällä tasolla omalla toimialallaan ja se on kannattava yritys. Lähitulevaisuudessa ei ole nähtävissä suuria muutoksia, joten Sammon tulevaisuus näyttää stabiililta. (Talousmentor 2016a.) Suomalaisen lääkeyhtiö Orionin päänaivana tulevaisuudessa on, pystyykö se korvaamaan lääkkeiden patenttien raukeamiset uusilla omilla lääkkeillä. Tämän takia tulevaisuuden kasvunäkymät ovat heikot, eikä takeita kasvusta bisnessijoittajalle ole. Tulevaisuudessa on siis epävarmuustekijöitä, eikä tulevaisuutta pysty arvioimaan tarpeeksi tarkasti Orionin kohdalla. (Talousmentor 2016b.)

Maaliyhtiö Tikkurilan liikeidea on yksinkertainen, eikä tuotteen muuttuminen pitäisi olla radikaalia tulevaisuudessa, näin yhtiön tulevaisuuskin on helpompi arvioida. Maaliyhtiö on kelpo sijoituskohteeksi ja kuuluisa businessijoittaja Warren Buffett on myös sijoittanut maaliyhtiöön, sillä se tuottaa hyvän tuloksen ilman suuria investointeja. Tikkurila ei ole suurin maaliyhtiö, mutta se on kannattava laatuyritys. Tikkurilalla on kuitenkin hyvä markkina-asema Venäjällä ja Suomessa. Tulevaisuudessa odotan Tikkurilalta maltillista kasvua, mutta kasvua kuitenkin ja mielestäni Tikkurilan tulevaisuus on aika hyvin arvioitavissa. (Oksaharju 2016.)

4.3.2 Muut yritykset

Svenska Handelsbankenin historia on ollut kannattava, mutta tulevaisuuden tuotot eivät perustu historiaan. Ruotsi on pankin suurin markkina-alue, mutta Alankomaiden ja Iso-Britannian markkina-alueet ovat kasvaneet eniten lähiaikoina. Näillä markkina-alueilla kasvua tapahtuu useita kymmeniä prosentteja vuodessa ja uusia konttoreita avataan. Handelsbankenin tavoite on kuitenkin kannattavuudessa ja olla kilpailijoihinsa parempi. Tämä tapahtuu kustannustehokkaan johtamismallin avulla ja Handelsbanken on onnistunut siinä 42 vuotta peräkkäin. Kasvunäkymät Iso-Britanniassa ja Alankomaissa antaa suotuisat tulevaisuuden näkymät yritykselle. Lisäksi Svenska Handelsbankenin oma toimiva johtamismalli antaa uskoa, että Handelsbanken on kannattava myös tulevaisuudessakin. (Hyttinen 2015, 115–118.)

Kolmella suurella teknologiayrityksellä IBM:llä, Microsoftilla ja Applella on todella vahva markkina-asema maailmalla omilla toimialoillaan. Se auttaa kohtamaan tulevaisuuden nopeat muutokset teknologiassa ja toimialalla. IBM on ollut todella kannattava vuodesta toiseen. Huonon vuodenkin sattuessa kannattavuus on ollut hyvää luokkaa johtuen yrityksen hyvästä bisnesmallista. IT-ala on muuttunut vuosien saatossa paljon, mutta IBM:n tarkoitus ratkaista asiakkaiden ongelmat ja auttaa heitä kaikin tavoin ei ole muuttunut miksikään. (Green 2016.) Odotan IBM:n menestyvän myös tulevaisuudessa ja kannattavuuden pysyvän hyvällä tasolla eri taloussuhdanteilla. Microsoftin ja Applen tuotteet ovat muuttumassa tulevaisuudessa tavallisiksi kulutushyödykkeiksi monien silmissä. Sen myötä tulevaisuudessa teknologiayritysten osakkeet voivat olla sisimmiltään vakaampia. Tulevaisuudessakin kaikilla on tietokoneet ja niihin pitää ostaa ohjelmistopäivityksiä. Näin Microsoft pärjää tulevaisuudessakin, eivätkä

teknologiayritykset ole niin arvaamattomia. Applen tuotteet tekevät saman muun muassa iTunes sovel-lusalueita voidaan pitää esimerkiksi partaterää vastaavana tavallisena hyödykkeenä. Applen ja Micro-softin tulevaisuus näyttää suotuisalta viiden ja kymmenenkin vuoden päähän. (Lim 2016.)

Coca-Colan on ollut kannattava jo pitkään. Coca-Colan hyvyys sijoituskohteena bisnessijoittajalle pe-rustuu liikeidean yksinkertaisuuteen. Virvoitusjuomia ja Coca-Colaa on juotu yli sata vuotta laman ai-kana ja taloussuhdanteen huipulla. Tulevaisuudessakin voidaan olettaa, että Coca-Colaa juodaan, joten Coca-Colan tulevaisuus on hyvin ennakoitavissa. (Hyttinen 2015, 93–94.) Kulutustavarayritykset Wal-mart, McDonald`s, Procter & Gamble ja Whole Foods Market ovat yksinkertaisia ansaintalogiikaltaan, mikä sopii hyvin bisnessijoittajalle. Kaikilla yrityksillä on hyvä markkina-asema toimialueillaan. Tule-vaaisuudessa yritykset kasvavat maltilla ja tulevat aika varmuudella olemaan kannattavia pitkään. Yri-tykset eivät tule olemaan kaikista voimakkaimmin kasvavia, mutta sitäkin varmempia ja hyvin ennakoit-avissa.

Rahoitusalan yritysten American Express ja Moody`s ennakoitavissa olevat tulevaisuuden näkymät joh-tuvat yksinkertaisesta liikeideasta. American Expressin hyvä tulevaisuus perustuu siihen, että ihmisten uskotaan käyttävän luottokortteja tulevaisuudessakin. (Hyttinen 2015, 94.) Luottoluokitusyhtiö Moody`sin markkina-asema on vahva ja tulevaisuuden näkymät ovat suotuisat. Yrityksen hyvän kan-nattavuuden voidaan olettaa pysyvän stabiilina. Pankkipalveluja tarjoava Wells Fargo on kannattava yritys, mutta viimeisen skandaalin jälkeen en osaa arvioida, miten skandaali vaikuttaa yrityksen tulevai-suuteen (Kelly, 2016). Bisnessijoittajana Wells Fargo ei täytä kriteeriä ennakoitavissa olevasta tulevai-suudesta tällä hetkellä.

4.4 Yrityksen osakkeen hinta

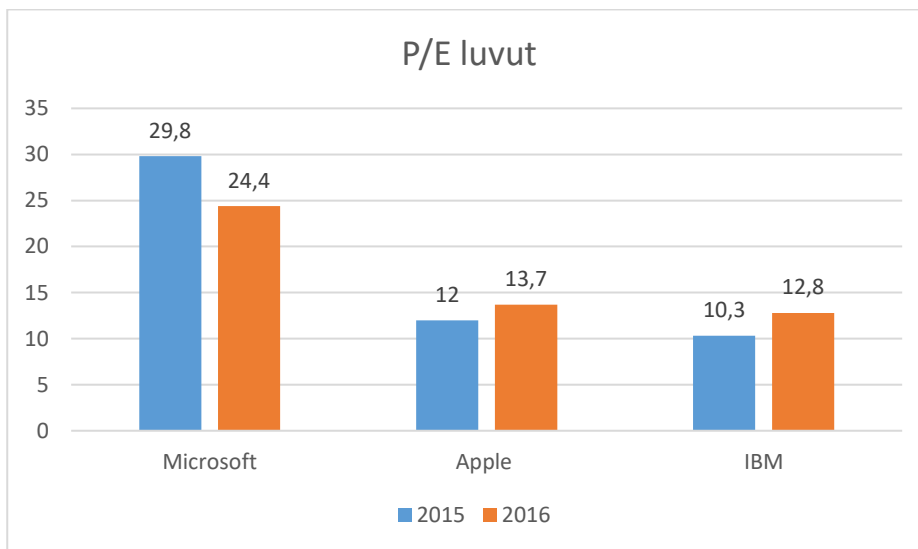
Edellisissä luvuissa esitetyt esimerkit osoittavat, että hyviä bisneksiä on olemassa. Niistäkään ei kannata kuitenkaan maksaa mitä vain. Mitä korkeamman hinnan osakkeesta maksaa, sitä korkeampi riskitaso osakkeella on ja sen tuotto-odotus on matalampi. (Hyttinen 2015, 89.) Arvioitaessa osakkeen tämän hetkistä hintaa käytämme tutkimuksissa osakkeen historiallista kurssikäyrää ja tutkimme, miten osak-keen hinta on muuttunut historiansa aikana. Lisäksi tutkimme osakkeen arvostusta P/E-luvun avulla ver-raten lukua aikaisempien vuosien P/E-lukuihin ja yritysten toimialaan.

Koneen osakkeen hinta on tällä hetkellä ennätyskorkealla. Osakkeen hinta on tällä hetkellä 46,56 euroa. Osakkeen hinta on noussut viimeisen viiden vuoden aikana kohisten. Osakkeen hinta oli vuoden 2012 tammikuussa 20,81, vuoden 2013 tammikuussa 30,38, vuoden 2015 tammikuussa 39,95 ja vuoden 2016 tammikuussa 40,37. Osakkeen hintatason ollessa näin korkealla osakkeen riskitaso on korkealla ja tuotto-odotus osakkeelle on liian matala. Koneen osakkeen hintataso ei ole tällä hetkellä sopiva bisnessijoittajalle. (Kauppalehti 2016b.) Nokian Renkaiden osakkeen kurssi ei ole historiallisen korkealla renkaiden testihuijauksen paljastumisen vuoksi vuoden 2016 alussa (Herrala 2016). Nokian Renkaiden osakkeen P/E-luku oli vuonna 2015 18,48. Nokian renkaiden kilpailijoiden Pirellin P/E-luku oli 22,7 ja Michelinin 14,7. (Trading Economics 2016.) Nokian Renkaiden P/E-luku on siis noin keskiarvoa kilpailijoidensa keskuudessa vuonna 2015. Uskon kuitenkin, että pienen pörssiromahduksen jälkeen bisnessijoittajalla olisi mahdollisuus tehdä maltillinen sijoitus Nokian Renkaisiin varsinkin, kun uuden toimitusjohtajan kanssa osakkeen kurssi on mahdollista saada uuteen nousuun. (Kauppalehti 2016b.)

Konecranesin osakkeita ei mielestäni kannata ostaa syksyllä 2016, koska osakkeen hinta on noussut alle puolessa vuodessa 10 euroa johtuen Konecranesin ja kilpailijansa Terexin kaupoista. Uskon tämän olevan Konecranesin kurssikäyrän hetkellinen piikki ja kurssi tasaantuu vähitellen. Sammon osakkeen hinnan viimeisien vuosien kovan kasvun jälkeen osakkeen kurssi on laskenut vähän, mutta viimeisen osavuosi katsauksen jälkeen kurssi on lähtenyt elpymään vauhdilla. Sammon Osakkeen arvostus on kovempi tuloksen tekoon nähden kuin sen kilpailijoilla Aktia Pankilla ja Ålandsbankenilla. Näin Sammon osake ei ole houkutteleva bisnessijoittajan silmin. (Kauppalehti 2016b.) Tikkurila on mielenkiintoinen sijoituskohte. Sen osake on aliarvostettu kilpailijoihinsa nähden. Maaliyhtiön Sherwin-Williamsin P/E-luku on tämän vuoden tulosohjeistuksella 22,6, kun Tikkurilan vastaava lukema on 15,1. Tikkurilan osake on selvästi arvostettu halvimmaksi osakkeeksi verratessa maailman isoihin maaliyhtiöihin. Tikkurilan osakkeen kurssi on ollut nousussa vuonna 2016, mutta näen vielä paljon käyttämätöntä potentiaalia osakkeen arvostustasoon nähden. (Oksaharju 2016.)

Svenska Handelsbankenin osakkeen arvostus P/E-luvulla tarkasteltuna on vähän parempi kuin kilpailijoillaan eli osake on suhteessa kalliimpi osakemarkkinoilla kuin kilpailijoiden osakkeet (4-traders 2016). Arvostustaso on vielä kuitenkin maltillinen. Svenska Handelsbankenin kilpailijoitaan parempi kannattavuus 42 vuoden ajan on iso valttikortti. Svenska Handelsbankenin osakkeen tuotto-odotus on pienempi kuin vuosi tai 20 vuotta sitten, mutta yritys on minusta kuitenkin sijoituksen arvoinen vaikkakin vähän pienemmällä tuotolla.

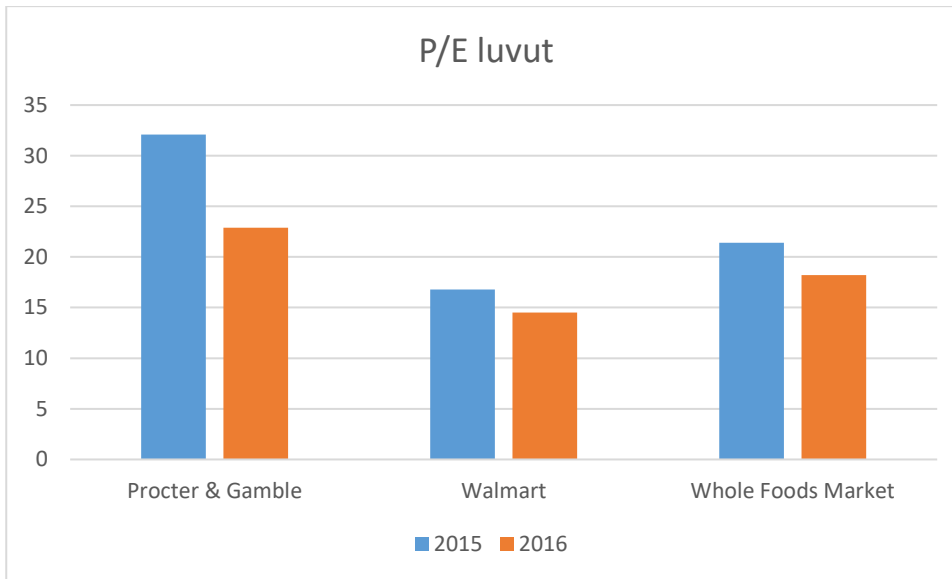
Teknologiayrityksien IBM, Apple ja Microsoft historiallisia kurssi käyriä tutkimalla näkee, että IBM:n ja Applen osakkeen hinnannousu on pysähtynyt ja osakkeen hinta on laskenut vuoden 2016 alussa, mutta vuoden edetessä osakkeiden kurssit ovat alkaneet elpyä. Jos luottoa yrityksiin on, bisnessijoittajana on oikea aika sijoittaa, eikä silloin kun osakkeiden hinnat ovat pilvissä. Microsoftin osakkeen hinta on ennätyslukemissa, joten sijoittaminen ei ole nyt ajankohtaista. (4-traders 2016.)

KUVIO 11. Teknologiayritysten P/E-luvut (4-traders 2016.)

Kuvio 11 näyttää, että Microsoftin osake on paljon kalliimpi kuin Applen ja IBM:n P/E-luvun perusteella. Microsoft on luokiteltu kalliiksi osakkeeksi tuloksentekoon nähden. Applen ja IBM:n P/E-luvut ovat maltillisia, koska yritysten tuloksenteko potentiaali on kovalla tasolla. Applen ja IBM:n osakkeiden hinta on korkea, mutta potentiaalia on vielä paljon enemmän.

Coca-Colan tuotto jäi jo Warren Buffettin vuonna 1994 tekemässä sijoituksessa yleisen indeksin tuotosta, joten tänä päivänä indeksiin sijoittaminen voisi olla vahva vaihtoehto. Coca-Cola on kannattava, mutta ei tarpeeksi. (Hyttinen 2015, 89.) McDonald`sin osake on kallis ja sen P/E-luku on kasvanut vuosi vuodelta isommaksi, joten McDonald`sin arvostus pörssissä on jo korkea. Bisnessijoittajana tässä vaiheessa en sijoittaisi McDonald`siin. (4-traders 2016.)

KUVIO 12. Kulutustavara yritysten toimialavertailu (4-traders 2016)

Kuviossa 12 vertaillaan kulutustavara yritysten toimialan P/E-lukuja. Walmart on halpa osake verrattuna sen tuloksen tekoon. Whole Foods Marketin P/E-luvut ovat ihan hyviä, mutta luomuruoan myyjä Whole Foods Marketin kurssikehitys näyttää huolestuttavalta. Osakkeen hinta on puolittunut viimeisen reilun vuoden aikana, eikä kurssi ole lähtenyt elpymään. Procter & Gamblerin P/E-luvut ovat vertailun huonoimmat, joten se jo riittää jättämään yritykseen sijoittamatta. Luottoluokitusyritys Moody`sin osakkeen hinnankasvu antaa bisnessijoittajalle mahdollisuuden tavoitella isompaa tuotto-odotusta ja osakkeen riski on vähäisempi. Moody`s on kannattava yritys, jonka osakkeen kurssin elpyminen näyttää positiiviselta. Rahoitusalan yritykseen American Express pätee samat teesit kuin Moody`siin. Osakkeen kurssin pienen kuopan jälkeen osake on alkanut elpyä kovaa vauhtia. Lisäksi American Expressillä on vain reilun kymmenen P/E-luku, joka on yrityksen toimialalla hyvää tasoa. (4-traders 2016.)

5 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli siivilöidä suuresta joukosta yrityksiä businessjoittajan bisneksen valintakriteerien avulla hyviä bisneksiä. Yrityksistä analysoitiin historia, tulevaisuus ja yrityksen osakkeen hinta. Aina, kun yritys ei läpäissyt valintakriteeriä, jätin sen pois tutkimuksestani. Tämä oli minun mielestäni hyvä tapa tutkia, sillä loistavassa yrityksessä pitäisi toteutua kaikki kriteerit. Yrityksien historiasta täytyy tutkia, että yrityksen liikeidea on yksinkertainen ja yritys on ollut historiansa aikana kannattava joka talouden suhdanteella. Yrityksellä ei saa olla paljon velkataakkaa ja oman pääoman tuotto on täytynyt olla hyvällä tasolla. Yrityksellä täytyy olla hyvä ja kyvykäs johto. Yrityksen tulevaisuuden pitää olla hyvin ennakoitavissa sekä yrityksen osakkeen hinta pitää olla kohtuullinen, hyvästä bisneksestä hyvä hinta.

Businessjoittajan bisneksen valintakriteerit läpäisivät tutkimuksissa olleista 59 yrityksestä kahdeksan yritystä. Suomalaisista yrityksistä Tikkurila ja Nokian Renkaat läpäisivät kaikki kriteerit. Kone läpäisi kaikki muut kriteerit kirkkaasti, mutta osakkeen hinta oli pilvissä, joten osakkeen tuotto-odotus olisi ollut maltillinen ja riskitaso korkea. Tikkurilan tunnusluvut olivat maailmanlaajuisestikin toimialallaan erinomaisella tasolla. Tikkurila on todella potentiaalinen bisneskohde businessjoittajalle. Nokian Renkaiden historia on ollut kannattava ja tulevaisuuskin näyttää valoisalta. Yrityksen osakkeen hintakin on nyt otollinen businessjoittajalle.

Ulkomaalaisista yrityksistä kaikki kriteerit läpäisivät Svenska Handelsbanken, IBM, Apple, American Express, Walmart ja Moody`s. Svenska Handelsbanken on ollut kannattava jo pitkään ja muuhun pankkimailmaan verrattuna Svenska Handelsbankenin erilainen toimintatapa ja yrityskulttuuri ovat toimineet hyvin ja voidaan olettaa, että ne toimivat tulevaisuudessakin. IBM:n ja Applen vahva markkina-asema tuo yritysten tulevaisuuden arvioimisen helpommaksi. Osakkeiden arvostus pörssissä P/E-luvun perusteella ei ollut korkeaa. Walmartin, Moody`sin ja American Expressin liikeideat ovat yksinkertaiset ja voidaan olettaa, että yritysten tuotteet eivät tule muuttumaan paljon tulevaisuudessa. Yritykset ovat kannattavia, eivätkä osakkeiden hinnat olleet ennätyskorkealla, joten yritykset ovat sopivia businessjoittajalle.

Opinnäytetyön menetelmistä numeeriset kriteerit kuten yrityksen kannattavuus, velkataakka ja oman pääoman tuotto olivat yksinkertaisia menetelmiä ja yrityksiä oli helppo verrata kriteerien vaatimuksiin.

Onko yrityksen liikeidea riittävän yksinkertainen, on businessijoittajasta riippuva kysymys. Businessijoittajana ymmärrän valitsemiani yrityksiä ja sijoittajan täytyy ymmärtää yritystä ja sen toimintaperiaatteita. Onko yrityksellä kyvykäs johto? Yrityksien johtoa tutkiessani tuntui, että olisin halunnut olla lähempänä yrityksiä, jotta olisin saanut täyden selvyuden, onko yrityksellä hyvä ja kyvykäs johto. Johdon kokemus ja historia yrityksessä antoivat osviittaa johdon kyvykkyydestä. Lisäksi yrityksen menestys antaa vinkkiä yrityksen johdon hyvistä päätöksistä, mutta täyttä varmuutta ei ole, menestyykö yritys hyvän johdon vai erinomaisen henkilökunnan ja liikeidean ansiosta.

Yrityksien tulevaisuuden arvioiminen oli myös haastavaa. Valitsin yrityksiä, joiden tulevaisuuden pystyin arvioimaan mielestäni hyvin ja joiden tulevaisuudessa näin potentiaalia. Viimeisen tutkimuskriteerin, sopivan osakkeen hinnan etsiminen hyvästä bisneksestä, oli menetelmistä yksi vaikeimmista, koska sopivan osakkeen hinnan määrittämiselle ei ole mitään kaavaa, vaan se on arvioitava tunnusluvusta P/E-luvun ja historiallisen kurssikäyrän perusteella. Businessijoittaminen perustuu raakaan analysointityöhön, jossa analysoidaan yrityksiä perin pohjin ja yritetään löytää hyviä ja loistavia bisneksiä, joiden kasvuun ja kannattavuuteen luottaa tulevaisuudessa. Yrityksen osakkeen hinta täytyy olla myös kohtuullinen.

Tutkimukseeni valitsemistani yrityksistä suomalaisia yrityksiä oli noin 2/3 ja yrityksistä kokonaisuudessaan 36 yritystä. Valitsin yritykset Helsingin pörssistä satunnaisesti, kun taas ulkomaalaisista yrityksistä valintani tein enemmän valikoiden tunnettuja yrityksiä. Johtuen varmaan tästä suomalaisissa yrityksissä oli enemmän heikkolaatuisia yrityksiä kuin ulkomaalaisissa. Ulkomaalaisilla suuryhtiöillä on myös enemmän kapasiteettia menestyä ja markkina-alueet ovat suurempia. Suomalaisilla yrityksillä, jotka toimivat pääosin Suomessa, oli vaikeuksia saavuttaa businessijoittajan kriteerit yhtiön koossa ja kannattavuudessa.

Kahdeksasta yrityksestä, jotka läpäisivät kaikki kriteerit, löytyi todella potentiaalisia yrityksiä, kuten suomalainen maaliyhtiö Tikkurila. Kuitenkin minusta tuntui, että en löytänyt täydellisiä helmiä, joiden arvostustaso olisi vielä todella pieni osakemarkkinoilla, mutta tulevaisuus olisi hyvin arvioitavissa. Tämä tarkoittaa sitä, että kahdeksan yritystä, jotka siivilöin businessijoittajan bisneksen valintakriteereillä, ovat hyviä yrityksiä, mutta tuotto-odotus on pienempi kuin loistavan yrityksen, jonka arvostus pörssissä on vielä mitätön. Yritykset kuitenkin täyttävät hyvin todennäköisesti tunnetun businessijoittaja Warren Buffettin tärkeimmän sijoitussäännön ”älä koskaan häviä rahaa”.

LÄHTEET

- Alhonsuo, S., Nisen, A., Nousiainen, S., Pellikka, T. & Sundberg, S. 2012. Finanssitoiminnan käsikirja. Helsinki: Finanssi- ja vakuutuskustannus.
- Anderson, N. 2001. Sijoittamisen käsikirja. Helsinki: Edita.
- Apple 2016. Yrityksen johto. Saatavissa: <https://www.apple.com/fi/pr/bios/>. Viitattu 17.9.2016.
- Danske Bank. Osakkeet. Saatavissa: https://www.danskebank.fi/PDF/MiFid/Factsheet_osakkeet.pdf. Viitattu 29.5.2016.
- Elo, H. 2009. Löydä helmet – vältä kuplat! – tie tuottavaan osakesijoittamiseen. 6., uudistettu painos. Tuusula: Tmi Henri Elo.
- Erola, M. 2009. Paras sijoitus: Itsepuolustusopas sijoittajille. Helsinki: Talentum 2009.
- ETFdb. Saatavissa: <http://etfdb.com/index/sp-500-index/>. Viitattu: 26.5.2016.
- Green, T. 2016. Why does Warren Buffett keep buying IBM? Saatavissa: <http://www.fool.com/investing/2016/05/29/why-does-warren-buffett-keep-buying-ibm.aspx>. Viitattu 25.9.2016.
- Herrala, O. 2016. Nokian Renkaat manipuloivat testituloksia vuosia. Saatavissa: <http://m.kauppa-lehti.fi/uutiset/nokian-renkaat-viilannut-testituloksia/E5tExWWZ>. Viitattu 17.9.2016.
- Hurmerinta, M. 2016. Nämä ovat nyt pörssin halvimmat osakkeet – Sinkon suosikki kärjessä. Saatavissa: http://www.arvopaperi.fi/kaikki_uutiset/nama-ovat-nyt-porssin-halvimmat-osakkeet-sinkon-suosikki-karjessa-6551206. Viitattu 27.5.2016.
- Hyttinen, M. 2015. Vaurastu kuin Warren Buffett. 2. painos. Helsinki: Talentum.
- Isola, J. 2015. Allokaatio – yksi sijoittajan tärkeistä päätöksistä. Saatavissa: <http://www.salkunrakentaja.fi/2015/06/allokaatio-on-yksi-sijoittajan-tarkeista-paatoksista/>. Viitattu 12.4.2016.
- Kaleva, H. 2016. KTI Kiinteistötieto Oy. Saatavissa: <http://www.rakli.fi/kiinteistosijoittaminen/kiinteistosijoittaminen.html>. Viitattu 11.4.2016.
- Kallunki, J-P., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2011. Ammattimainen sijoittaminen. 7. painos. Helsinki: Talentum.
- Kauppalehti 2016a. Markkina-arvot. Saatavissa: <http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurs-sit/markkinaarvot.jsp>. Viitattu 10.8.2016.
- Kauppalehti 2016b. Osakkeet. Saatavissa: <http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurs-sit/lista.jsp?reverse=false&order=alpha&markets=XHEL&volume=cur&psize=50&listIds=largecap&listIds=midcap&rdc=157e44986df&gics=0&refresh=60¤cy=euro>. Viitattu 10.8.2016.
- Kelly, H. 2016. Wells Fargo sued by customers over fraudulent accounts. Saatavissa: <http://money.cnn.com/2016/09/16/technology/wells-fargo-lawsuit/>. Viitattu 26.9.2016.

- Kone 2016. Yrityksen johto ja markkinat. Saatavissa: <http://www.kone.com/fi/>. Viitattu 20.9.2016.
- Konecranes 2016. Yrityksen johto ja markkinat. Saatavissa: <http://docplayer.fi/19126139-Konecranes-vuosikertomus-2015.html>. Viitattu 18.9.2016.
- Lim, P. 2016. The real reason Warren Buffett is loading up on Apple stock. Saatavissa: <http://time.com/money/4453641/buffet-apple-stock-reason/>. Viitattu 26.9.2016.
- Livy, J. 2013. Return of equity. Saatavissa: <http://www.buffettsecrets.com/return-on-equity.htm>. Viitattu 25.5.2016.
- Lönnqvist, R. 2015. Raaka-aineet sijoituskohteena. Saatavissa: <http://www.salkunrakentaja.fi/2015/12/raaka-aineet-sijoituskohteena/>. Viitattu 19.4.2016.
- Melender, T. 2010. Sijoitusrahasto-opas. Arvopaperi 2010, 9, 32-34.
- Nasdaq OMX Helsinki 2011. Opi optiot. 21. painos. Helsinki: Nasdaq OMX.
- Nelskylä, M. 2009. Warrantti jokamiehen johdannainen. 2., uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Nokian Renkaat 2016. Yrityksen markkina-alueet. Saatavissa: <https://www.nokianrenkaat.fi/yritys/pe-rustietoa/markkina-alueet/>. Viitattu: 16.9.2016.
- Oksaharju, J. 2013. Nämä yhtiöt ovat Warren Buffettin ostosuosikit OMXH:sta. Saatavissa: <http://www.nordnetblogi.fi/nama-yhtiot-ovat-warren-buffettin-ostosuosikit-omxhsta/11/04/2013/>. Viitattu 30.5.2016.
- Oksaharju, J. 2016. Maalimarkkinoilla yritysjärjestely – Tikkurila halpahallin hinnoissa? Saatavissa: <http://www.nordnetblogi.fi/maalimarkkinoilla-yritysjarjestely-tikkurila-halpahallin-hinnoissa/21/03/2016/>. Viitattu 25.9.2016.
- Orion 2016. Yrityksen johto. Saatavissa: <http://www.orion.fi/konserni/hallinnointi-ja-johto/>. Viitattu 15.9.2016.
- Pörssisäätiö 2006. Pörssin uusi osakeryhmittely on kuin vaatekaupasta tuttu. Saatavissa: <http://www.porssisaatio.fi/blog/2006/09/29/porssin-uusi-osakeryhmittely-on-kuin-vaatekaupasta-tuttu/>. Viitattu 23.8.2016.
- Pörssisäätiö 2016. Sijoittajan korko-opas 2016. Saatavissa: http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2011/12/korko_opas_2016_fin_final_172x250_web.pdf. Viitattu 15.5.2016.
- RAKLI 2016. Saatavissa: <http://www.rakli.fi/kiinteistosijoittaminen/kiinteistosijoittaminen.html>. Viitattu 11.4.2016.
- Salkunrakentaja 2012a. Kultaan sijoittaminen käytännössä. Saatavissa: <http://www.salkunrakentaja.fi/2012/09/kultaan-sijoittaminen-kaytannossa/>. Viitattu 13.4.2016.

- Salkunrakentaja 2012b. Kulta – hankala sijoituskohde missä on myös etunsa. Saatavissa: <http://www.salkunrakentaja.fi/2012/11/kulta-hankala-sijoituskohde-jossa-myo-etunsa/>. Viitattu 13.4.2016.
- Sijoittaja 2014. Kiinnostaako ETF-sijoittaminen? Näillä vinkeillä onnistut. Saatavissa: <http://www.sijoittaja.fi/14839/kiinnostaako-etf-sijoittaminen-nailla-vinkeilla-onnistut/>. Viitattu 22.5.2016.
- Sijoitusrahastot 2016. Valuuttakauppa sijoitusmuotona. Saatavissa: <http://sijoitusrahastot.org/sijoittaminen-hyodykkeisiin/valuuttakauppa-sijoitusmuotona/>. Viitattu 17.4.2016.
- Sijoitustieto 2014a. Sijoitussuunnitelma 2016. Saatavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitussuunnitelma>. Viitattu 20.4.2016.
- Sijoitustieto 2014b. Osakesijoittaminen. Saatavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoittaminen-osakkeisiin>. Viitattu 20.4.2016.
- Sijoitustieto 2015a. Johdannaiset – Suojausta, spekulointia ja arbitraasia. Saatavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/johdannaiset>. Viitattu 1.5.2016.
- Sijoitustieto 2015b. Päiväkauppaa osakkeilla – Perusteet ja strategia. Saatavissa <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/paivakauppaa-osakkeilla-perusteet-ja-strategiat>. Viitattu 1.5.2016.
- Sijoitustieto 2015c. Yleisimmät sijoitusstrategiat. Saatavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/yleisimmat-sijoitusstrategiat>. Viitattu 1.5.2016.
- Sijoitusvinkki 2015. Indeksisijoittaminen. Saatavissa: <http://sijoitusvinkki.com/2015/01/indeksisijoittaminen/>. Viitattu 26.5.2016.
- Söderström, B. 2015. Handelsbanken - Varainhoidon sijoitusstrategia. PDF-tiedosto. Helsinki: Handelsbanken.
- Talousmentor 2016a. Sampo sijoituskohteena. Saatavissa: <https://talousmentor.com/yrityslista/sampo/yritysanalyysi/>. Viitattu 23.9.2016.
- Talousmentor 2016b. Orion sijoituskohteena. Saatavissa: <https://talousmentor.com/yrityslista/orion/yritysanalyysi/>. Viitattu 23.9.2016.
- Taloussuomi 2014. Osakesijoittamisen tunnusluvut. Saatavissa: <http://www.taloussuomi.fi/sijoitus/osakesijoittamisen-tunnusluvut>. Viitattu 10.5.2016.
- Trading Economics 2016. Yritysten tunnusluvut. Saatavissa: <http://www.tradingeconomics.com/>. Viitattu 19.9.2016.
- Valuuttakauppaopas 2016. Valuuttakauppa netissä. Saatavissa: <http://www.valuuttakauppaopas.info/>. Viitattu 15.4.2016.
- 4-traders 2016. Yritysten tunnusluvut. Saatavissa: <http://www.4-traders.com/>. Viitattu 9.9.2016.